

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

MATEVŽ MEHLE

»MED MLADIMI VIDIM
VELIKO POZITIVNIH
VREDNOT.«

Ljubljana

**SPUSTILI SMO SE V PODZEMLJE MESTA. LE KAJ SMO TAM NAŠLI? V RASTLINJAKU
ŽUPNIJE KOSEZE SMO NABRALI ZELENJAVO ZA KOSILO. V KNJIŽNICI SMO ODIGRALI
PARTIJO TAROKA, V POMLAD PA STOPILI ODIŠAVLJENI Z LJUBLJANO.**

06 **Kje so ambulate za neopredeljene bolnike?**

Aprila se je v ZD Ljubljana, enota Vič, odprla še ena ambulanta za neopredeljene zavarovane osebe.

07 **Ljubezenski gnezdi**

Labodja para na Tivolskem ribniku in Koseškem bajerju sta že prava mestna znamenitost.

08 **Napeto tekmovalje elastomobilov**

Na tekmovalju vozil, ki jih poganjajo elastike in vzmeti, je zmagala Sneti skira.

09 **Lepe pesmi in dobra družba**

Na vaji smo obiskali Ženski pevski zbor Barje, ki rad prepeva slovenske ljudske pesmi.

10 **Cirkuška šola za življenje**

V Cirkusu Fuskabo se otroci učijo akrobacij in socialnih veščin.

11 **Časa na pretek**

V Urarstvu Kajfež lahko kupite novo ali popravite staro uro.

12 **Srce mesta za pomoč starejšim**

Zavod za oskrbo starejših na domu meščankam in meščanom omogoča kakovostnejše življenje v domačem okolju.

14 **Ljubljančan**

Z mladim duhovnikom in vodjem Katoliške mladine Matevžem Mehletom smo se pogovarjali o življenju in delu v našem mestu.

18 **Navdih na stropu**

Stropne poslikave učilnic na Gimnaziji Poljane dijakom pomagajo pri učenju.

19 **Pomladno prebujanje**

Pridni vrtnarji javnega podjetja Voka Snaga skrbijo, da naše mesto ni le zeleno, ampak tudi posuto s pisanimi barvami raznovrstnih cvetlic.

24 **Rajski vrt v Kosezah**

Rastlinjak na vrtu Župnije Koseze privablja radovedne mimoidoče.

26 **Pernati someščani**

Golobi se v mestu zelo dobro počutijo, saj je precej podobno njihovemu naravnemu okolju, pa še hrane je veliko.

28 **Mesto pod mestom**

Spustili smo se pod zemeljsko površje in raziskali, kaj se dogaja v ljubljanskem podzemlju.

33 **Leta 1957 na pohod s puškami**

Z Antonom Majcnom in Janezom Pavčičem se spominjamo prvega pohoda okoli mesta.

34 **Kolesarimo**

S pomladjo se na ceste v mestu in njegovi okolici vračajo kolesarji.

36 **Igra borbe in plesa**

Ne bodite presenečeni, če boste v parku srečali zanesenjake, ki vadijo borilno-plesno veščino capoeira.

38 **Sproščeno življenje v zelenem mestu**

Alesya Selina Staltner je v Ljubljano prišla študirat iz ukrajinske Odese.

39 **Knjižnice so prostor idej**

V enotah Mestne knjižnice Ljubljana si poleg knjig lahko izposodite tudi družbo.

42 **Po Ljubljani diši**

Aromaterapevtka Ana Ličina je oblikovala linijo treh vonjev, ki vas bodo spomnili na lepa doživetja v našem mestu.

47 **Vabljeni na razstavo**

V Galeriji Kresija in atrijih Mestne hiše si lahko ogledate razstave in projekte slovenskih ustvarjalcev.

Ljubljana

april 2023

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Janković

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senić

Urednica

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Saša Hess

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

129.740 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

IRENA SVETEK

pisateljica in scenaristka

Prizorišče napetih zgodb

Ljubljana je mesto, ki ima zame nostalgичno zgodovino, nežen pridih spominov na otroštvo in mladost, h katerim se rada vračam. Ko sem začela pisati, sem opazila, kako je povsem nezavedno zdrsula v moje romane, zdi se, da je vedno našla pot, po kateri se je izmuznila med platnice, kjer so črke ujele ulice, po katerih sem hodila kot otrok in ki so tako za vedno zaznamovale dogodke, o katerih pišem.

Ko sem začela ustvarjati serijo kriminalnih romanov s tožilcem Miom Aurellijem v glavni vlogi, sem veliko razmišljala o miljeju, v katerega naj postavim glavnino dogajanja. Ideja, da izberem Ljubljano, ki je s tem postala tudi protagonist mojih del, se mi je zdela nekaj najbolj naravnega, kajti to je mesto, v katerem sem odrasčala, v njem so ulice, ki jih imam rada in jih poznam, na njih so odtisi mojih korakov, tu živijo zgodbe moje preteklosti, naj zato postanejo še del Aurellijeve.

Zdi se mi, da gre pri tovrstni izbiri za neke vrste hommage, poklon mestu, ki me je s svojo identiteto vsekakor sooblikovalo, zato tudi izbira lokacij, ki se pojavljajo v romanih, ni naključje, ampak je močno povezana z mojo preteklostjo in mojim zdajšnjim življenjem. V romanu Rdeča kapica ima ključno vlogo Kodeljevo, kajti ko je bila moja hči še mlajša, sem veliko ur preživela v sprehajanju po njegovih ulicah, predvsem pa sem dosti časa presedela v parku, kjer se v knjigi zgodi umor. V Belem volku je

veliko opisov predela mesta, kjer stoji ljubljansko okrožno sodišče. Ulice, kot sta Tavčarjeva in Miklošičeva, so tudi povezane z mojimi spomini na otroštvo, saj je mama delala kot tožilka na okrožnem državnem tožilstvu, ki je bilo takrat še na Miklošičevi, skupaj pa sva hodili malicat na sodišče na Tavčarjevi.

Nezavedno zelo rado prepleta našo preteklost s sedanjostjo, to je vidno predvsem v umetniškem ustvarjanju in zdaj, ko sem končala roman Črni princ, ki bo izšel junija, opazam, da je v njem Ljubljana ponovno močen protagonist; dogajanje je postavljeno na Mirje v Trnovem, kjer sem odrasčala, tu je tudi Golovec, pod katerim živim in pod katerim živi po novem tudi Aurelli, tu so Prule in ulice starega dela mesta, Aurelli je v gostilni Figovec, ki stoji nasproti tožilstva, hodi čez Miklošičev park, se vozi po Cigaletovi in Tavčarjevi ulici, preiskovalni sodnik Matjaž Sinčič živi nasproti Drame in vsak dan teče na Grajski grič, tu so tudi psihiatrična klinika v Polju, kjer dela Leja Breznik, Inštitut za sodno medicino in Univerzitetni klinični center ob Zaloški cesti, veliko se dogaja v Tomačevem in tudi v Sadinji vasi ...

Ljubljana s svojim centrom in okolico diha izza platnic mojih romanov, ko opazujem svojo hčer, kako počasi spoznava njene ulice in se skozi dogodke, ki se odvijajo na njih, oblikuje tudi sama, občutim hvaležnost za vse, kar mesto ponuja. Kajti to so zgodbe, ki se vtisnejo v spomin in nas božajo, ko postanemo starejši.

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, ter v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL (**ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/nepremicnine-mol**), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAJA POSLOVNEGA PROSTORA

Izključna cena: 2.260.000 €

Prostori v stavbi št. 1725-466 na Resljevi cesti 14, in sicer v 2., 3., 5., 6., 7. in 8. etaži, v skupni izmeri 1250,11 m²

PRODAMO

VEČ KLETI NA VOŠNJAKOVI ULICI 4A IN 4B

- klet v izmeri 9,9 m² (oznaka ID 1725-593-31) na Vošnjakovi ulici 4A po ceni 11.880 €
- klet v izmeri 6,3 m² (oznaka ID 1725-593-33) na Vošnjakovi ulici 4A po ceni 7560 €
- klet v izmeri 5,5 m² (oznaka ID 1725-593-35) na Vošnjakovi ulici 4A po ceni 6600 €
- kleti v izmeri 2,7 m² (oznaka ID 1725-593-39) na Vošnjakovi ulici 4A po ceni 3240 €
- kleti v izmeri 5 m² (oznaka ID 1725-593-27) na Vošnjakovi ulici 4B po ceni 6000 €
- kleti v izmeri 7 m² (oznaka ID 1725-593-28) na Vošnjakovi ulici 4B po ceni 8400 €
- kleti v izmeri 4,7 m² (oznaka ID 1725-593-29) na Vošnjakovi ulici 4B po ceni 5640 €
- kleti v izmeri 9,9 m² (oznaka ID 1725-593-37) na Vošnjakovi ulici 4B po ceni 11.880 €

ZUNANJI DRVARNICI

- zunanja drvarnica v izmeri 3,6 m² (oznaka ID 2679-1012-12) na Tržaški cesti 27 po ceni 2160 €
- zunanja drvarnica v izmeri 3,9 m² (oznaka ID 2679-1012-13) na Tržaški cesti 27 po ceni 2340 €

Več informacij o postopku prodaje najdete na spletni strani **ljubljana.si/sl/razpisi-razgrnitve-in-javne-objave**.

Cene ne vključujejo dvoodstotnega davka na promet nepremičnin, ki ga plača kupec.

Oskrba s pitno vodo je v letu 2022 potekala varno

Skladno z določbami Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15, 51/17) so na Voki Snagi pripravili letno poročilo o skladnosti pitne vode na oskrbovalnih območjih v upravljanju JP VOKA SNAGA, d. o. o., za leto 2022. Poročilo obravnava rezultate notranjega nadzora in monitoringa pitne vode, ki ga zagotavlja ministrstvo za zdravje.

V okviru notranjega nadzora sta bila v letu 2022 na vseh oskrbovalnih območjih, kjer se izvaja gospodarska javna služba oskrbe s pitno vodo, odvzeta 3002 vzorca za redna mikrobiološka preskušanja in 1205 vzorcev za redna fizikalno-kemijska preskušanja ter 50 vzorcev za občasna mikrobiološka in fizikalno-kemijska preskušanja. Neskladnih z določbami Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15, 51/17) je bilo 129 vzorcev. Nevarnosti za zdravje uporabnikov ni bilo. Letno poročilo je uporabnikom stalno dostopno na **vokasnaga.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo**. Na tej spletni strani so tudi drugi pomembni podatki o oskrbi s pitno vodo.

5. Hop na Grad

Dobrodelni tek Hop na Grad

Vabljeni na 5. dobrodelni tek Hop na Grad, s katerim pomagamo otrokom na Pediatrični kliniki v Ljubljani. Zbrani denar bo porabljen za nakup naglavne kirurške lučke, ki otroškim kirurgom omogoča lažje in natančnejše delo pri zapletenih operacijah prirojenih napak. Pri organizaciji in izvedbi dogodka sodelujejo številni prostovoljci, ambasadorji teka in glasbeni gostje, ki bodo s svojimi nastopi obogatili prireditve. Za vzdušje na odru bosta tudi letos skrbela Žiga X Gombač in Uroš Bitenc.

Tek bo potekal v nedeljo, **16. aprila 2023**, izpred Pediatrične klinike na Ljubljanski grad in nazaj.

Več informacij na **hopnagrad.si** ali **info@hopnagrad.si**.

Zbiramo predloge za Župančičeve nagrade

Do 18. aprila se zbirajo predlogi za Župančičeve nagrade za leto 2023, najvišja priznanja s področja kulture in umetnosti v Ljubljani.

Podelili bomo največ štiri Župančičeve nagrade, od tega eno za življenjsko delo za izjemne kulturne stvaritve iz daljšega obdobja, ki trajno bogatijo kulturno zakladnico MOL in so lahko izjemen kulturni dosežek tudi v mednarodnem merilu, in tri za dveletno obdobje za izjemne kulturne stvaritve, ki so bile javnosti predstavljene v obdobju preteklih dveh let (od konca marca 2021 do vključno marca 2023).

Župančičevo nagrado lahko prejmejo posamezniki, ki ustvarjajo na območju MOL, pobude pa lahko dajo posamezniki in pravne osebe, ki imajo stalno prebivališče oziroma sedež v MOL. Celoten razpis je objavljen na spletni strani **ljubljana.si/sl/mestna-obcina/mestna-uprava-mu-mol/oddelki/oddelek-za-kulturo/razpisi/javni-razpis-za-podelitev-zupancicevih-nagrad-za-leto-2023**, za dodatne informacije pokličite 01/306 48 16 ali pišite na **sasa.ogrizek@ljubljana.si**.

Spoštovane Ljubljančanke, spoštovani Ljubljančani!

Vse, ki si želite postati krvodajalci, vabimo, da se vpišete v bazo krvodajalcev na spletni strani **rks.si/sl/Prijava_na_krvodajalsko_akcijo**, da vas bomo lahko prek SMS-sporočila povabili na redne in izredne krvodajalske akcije. Za dodatne informacije nas lahko pokličete na 01/620 72 90 ali nam pišete na **kaplja@rdcikrizljubljana.si**. Sporočite nam svoje vtise o poteku odvzema krvi, morebitne spremembe osebnih podatkov ter število darovanj krvi, da vam po pošti pošljemo zahvalo.

Meritve za oceno z zdravjem povezane telesne zmogljivosti in svetovanje za njeno izboljšanje

V Ljubljani izvajamo brezplačno telovadbo pod strokovnim vodstvom na otokih športa, ki so razporejeni po vsem mestu, ter v dnevnih centrih aktivnosti za starejše. S tem želimo k redni vadbi spodbuditi predvsem tiste meščanke in meščane, ki so gibalno neaktivni ali so aktivni le občasno.

V soboto, 15. aprila, bodo v parku Tivoli (pri kopališču Tivoli) potekale meritve za oceno z zdravjem povezane telesne zmogljivosti s testno baterijo SLOfit za odrasle. Ocena bo vključevala meritve vitalne funkcije in meritve antropometrije, s katerimi je mogoče oceniti zdravstveno ogroženost. Ocena telesne zmogljivosti bo vključevala različne merske naloge za srčno-dihhalno vzdržljivost, moč trupa, moč rok, jakost in gibljivost. Na koncu meritev bo vsak udeleženec prejel tudi strokovne nasvete za izboljšanje telesne zmogljivosti in s tem tudi zdravja.

To pomeni, da bo ta dan vsak udeleženec prejel oceno začetnega stanja, nato pa se bo lahko vključil v poljubno število vodenih vadb, ki so razporejene tako, da lahko vsak dan na različnih lokacijah in v različnih terminih telovadi brezplačno. Po desetih tednih aktivnosti za izboljšanje telesne zmogljivosti in zdravja bodo udeleženci 24. junija na ponovnih meritvah SLOfit pridobili oceno končnega stanja in tako ugotovili svoj napredek.

Za meritve SLOfit se prijavite na e-naslovu **ljubljanajesport@ljubljana.si**, za dodatne informacije lahko pokličete številko 031/753 333.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na **ljubljana.si**.

KJE SO AMBULANTE ZA NEOPREDELJENE BOLNIKE?

V Zdravstvenem domu Ljubljana deluje že devet ambulant za neopredeljene zavarovane osebe, zadnjo so v začetku aprila odprli v enoti Vič. Od začetka delovanja ambulant do 31. marca letos so v ambulantah zabeležili 4367 opredelitev.

Enota Vič, Šestova 10

ponedeljek: 7.30–11.30
torek: 8.00–12.00
četrtek: 14.30–18.30

Telefonska številka za naročanje v ordinacijskem času ambulate: 01/200 46 82

Enota Bežigrad, Kržičeva ulica 10

ponedeljek: 14.00–18.00
torek: 14.00–18.00
sreda: 7.30–11.30
četrtek: 7.30–11.30
petek: 14.00–18.00

Telefonska številka za naročanje v ordinacijskem času ambulate: 01/300 33 27

Telefonska številka za splošna vprašanja glede delovanja ambulate: 01/300 33 14 (vsak delavnik med 9. in 11. uro)

Enota Šiška, Derčeva 5

V enoti Šiška sta obe ambulantni za neopredeljene paciente že dosegli glavarinski količnik in ne moreta več opredeliti novih pacientov. Ob zdravstvenih težavah se lahko kljub temu na ambulantni obrnejo vsi, ki so imeli v enoti Šiška nazadnje izbranega osebnega zdravnika.

Ambulanta 1

ponedeljek: 7.00–11.00
torek: 15.00–19.00
četrtek: 7.00–11.00

Ambulanta 2

ponedeljek in sreda: 7.00–11.00

Telefonski številki za naročanje v ordinacijskem času ambulant: 01/581 53 57 (ambulanta 1) 01/581 53 76 (ambulanta 2)

Enota Polje, Cesta 30. avgusta 2

Ambulanta 1

ponedeljek: 7.00–11.00
torek: 7.00–11.00 in 14.30–19.30 (vsak drugi torek: 7.00–11.00)
sreda: 7.00–11.00 in 14.00–18.00
četrtek: 14.30–19.30
petek: 14.30–19.00
sobota: 7.00–13.00

Ambulanta 2

ponedeljek: 7.00–12.00 in 12.00–16.00
torek: 15.00–19.00
sreda: 7.00–11.00 in 14.00–20.00
četrtek: 7.00–11.00 in 14.30–19.30
sobota: 7.00–12.00

Ambulanta 3

ponedeljek: 7.00–12.00
torek: 7.00–11.00
sreda: 15.00–19.00
četrtek: 7.00–12.00 in 14.30–18.30
petek: 7.00–13.00 in 14.30–18.30
sobota: 7.00–13.00

Telefonske številke za naročanje v ordinacijskem času ambulant: 01/586 49 02 (ambulanta 1) 01/586 49 04 (ambulanta 2) 01/586 49 08 (ambulanta 3)

Telefonska številka za splošne informacije 041/785 662 (vsak delavnik med 8.30 in 14.30)

Enota Rudnik, Rakovniška ulica 4

V enoti Rudnik sta obe ambulantni za neopredeljene paciente že dosegli glavarinski količnik in ne moreta več opredeliti novih pacientov. Pacienti, ki so imeli v enoti Rudnik nazadnje izbranega osebnega zdravnika, lahko za naročanje na pregled pokličejo na številko 01/420 24 00.

Ambulanta 1 (nekdanji pacienti zdravnika Tadeja Horvata)

ponedeljek: 14.00–17.30
torek: 7.00–11.30
sreda: 7.00–11.30
četrtek: 14.00–17.30
petek: 13.00–17.30

Ambulanta 2 (nekdanji pacienti zdravnice Zale Kumše Gale)

ponedeljek: 7.00–10.30
torek: 7.00–11.30
sreda : 14.00–18.30
četrtek: 7.00–11.30

petek: v ambulanti dela le medicinska sestra (po telefonu je dosegljiva od 7.30–10.30)

Telefonski številki za naročanje v ordinacijskem času ambulant: 01/420 24 32 (ambulanta 1) 01/ 420 24 05 (ambulanta 2)

Morebitne spremembe urnikov posameznih ambulant so sproti objavljene na spletni strani ZD Ljubljana **zd-lj.si**. Tam so objavljene tudi vse informacije o njihovem delovanju.

Ljubezenski gnezdi

NINA KREUZER

Labodja para, ki gnezdita na Tivolskem ribniku in Koseškem bajerju, sta postala pravi mestni znamenitosti in simbol ljubezni, ki se razcveti s pomladjo. Zaskrbljeni smo spremljali okrevanje tivolske samice, ki jo je ugriznil pes, a se je po strokovni oskrbi na Veterinarski fakulteti spet pridružila svojemu dragemu. Parček iz Kosez pa medtem že greje svoja prva jajca. Z njima se veselimo naraščaja, ob tem pa ne smemo pozabiti, da te živali potrebujejo svoj mir. Ne vznemirjajmo in ne hranimo jih, ne približujmo se jim, naši razigrani pasji prijatelji pa morajo ostati na povodcu. Spoštujmo bitja, s katerimi si delimo mesto, in uživajmo v okolju, v katerem se vsi dobro počutimo.

Napeta tekma elastomobilov

NINA KOŽAR

Inženirke in inženirji, ki v boksu pripravljajo svoje vozilo, se pred vožnjo še zadnjič ozrejo po progi, gledalci pa glasno navijajo za svoje favorite. Nismo na dirki formule 1, ampak na tekmovanju elastomobilov, kjer veljajo posebna pravila, ki so jih sestavili v Hiši eksperimentov. K sodelovanju vsako leto povabijo učence zadnje triade osnovnih šol. Ti skupaj z mentorji sestavijo vozila, ki jih poganja točno določeno število elastik in vzmeti, z njimi pa morajo v treh vožnjah navkreber po Kongresnem trgu premagati čim daljšo razdaljo. Letos je med 15 prijavljenimi ekipami to najbolje uspelo OŠ Sava Kladnika iz Sevnice in njihovu elastobilu Sneti skira.

Lepe pesmi in dobra družba

NINA KOŽAR

Po stopnišču stare šole na Ižanski cesti 303, v katero je že pošteno ugriznil zob časa, se razlega pesem. V sobi v prvem nadstropju pod galerijo uokvirjenih fotografij in diplom vsak torek popoldan vadi 24 članic Ženskega pevskega zbora Barje, ki ga vodi Klemen Jerinc. Najraje prepevajo slovenske ljudske pesmi, s katerimi bodo nastopile tudi na svojem letnem koncertu 26. maja v Glasbeni šoli Rakovnik na Rakovniški ulici 6. Leta 2024 bodo v Centru Barje, ki ga bo zgradil MOL, dobile novo dvorano za vaje in nastope, že zdaj pa bi svoj zbor z veseljem povečale z novimi članicami, ki radi prepevajo in se od srca nasmejijo. Če bi se jim pridružile, pišite na e-naslov tanor.tenor@gmail.com.

Cirkuška šola za življenje

TAJDA KUŽNER

Cirkus Fuskabo ni navaden cirkus. V njem ne plešejo sloni, žonglirajo opice in rjovejo tigri. V tem cirkusu, ki pod okriljem Centra priložnosti za otroke in mlade Skala deluje na naslovu Ob Ljubljani 36, nadobudne cirkusantke in cirkusanti lahko varno hodijo po vrvi, se gugajo v zraku, izvajajo druge akrobacije in nasploh dajejo svoji ustvarjalnosti krila. V okolju, kjer sta doma drugačnost in enakopravnost, dovoljene pa še tako odbite sanje, na različnih delavnicah poleg osvajanja cirkuških vragolij razvijajo še osebni potencial in veščine sodelovanja v skupnosti. Program delavnic in nastopov Cirkusa Fuskabo spremljajte na spletni strani skala.je/cirkusfuskabo.

Časa na pretek

NINA KOŽAR

Stranke Urarstva Kajfež na Linhartovi 5 pri podhodu Plava laguna pozdravijo nežni piski elektronske in mehanske tiktakanje stenske ure. Tu si lahko že od leta 1974, ko je Stane Kajfež postal eden prvih obrtnikov v takrat novozgrajeni soseski, izberemo nov merilnik časa ali prinesemo v popravilo starega. Danes urarstvo vodi njegova vnukinja Andreja More. Popravljanja ur se je naučila z opazovanjem mame in očeta, saj sta oba priučena urarja. »Lepo je, ko popraviš nekomu ljubo stvar. Tudi moj dedek je bil takšen. Verjel je, da se da vse rešiti,« z nasmehom pove Andreja. Svojo staro in izginjajočo obrt občasno predstavi vrčevskim otrokom, ki bi po obisku vsi radi postali urarji.

V prestolnici za starejše občane, kronično bolne in invalidne osebe z različnimi oblikami pomoči vsak dan skrbi 150 zaposlenih in sto prostovoljcev Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana, ki ima svoj sedež na Poljanski cesti 97. Socialna oskrba, ki jo v zavodu organizirajo po subvencionirani ceni, uporabnikom omogoča večjo samostojnost in kakovostnejše življenje v domačem okolju.

Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, ki je največji tovrstni zavod v državi, je za izvajanje socialnovarstvenih storitev leta 2002 ustanovila MOL. Upravičenci do storitev zavoda

pomoč pri temeljnih dnevni opravilih, kot so preoblačenje, umivanje, hranjenje, opravljanje osnovnih življenjskih potreb ter vzdrževanje in nega osebnih ortopedskih pripomočkov. Drugo področje je gospodinjska pomoč, ki vključuje prinašanje ali pripravo enega toplega obroka, nabavo živil, pomivanje posode, osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov z odnašanjem smeti, postiljanje in osnovno vzdrževanje spalnega prostora. Na tretje področje pa sodijo pomoč pri ohranjanju družabnih stikov in vzpostavljanju socialne mreže z okoljem, prostovoljci in sorodstvom, spre-

prenos znanj in izkušenj. Starejši so bogastvo naše družbe in zakladnica modrosti, hkrati pa se človek nikoli ne neha učiti, zato je izmenjava v vseh pogledih obojestranska,« poudarja direktorica zavoda Liljana Batič Dernovšek.

V zadnjih letih so opazili, da starejši potrebujejo na domu tudi zdravstvene storitve, zato so jih kot prvi v Sloveniji vključili v svoj program. »Naš cilj je celostna in individualna obravnava uporabnikov. Prepoznavamo njihove potrebe in jim ponudimo vso podporo, ki jo potrebujejo,« pojasnjuje direktorica zavoda.

Srce mesta za pomoč starejšim

ŠPELA ZAKOTNIK

so starejši od 65 let, kronično bolni in invalidi, ki lahko postanejo uporabniki storitev tako, da na telefonski številki 01/239 65 00 ali spletni strani **zod-lj.si** zaprosijo za pomoč. S tem steče prvi korak uradnega postopka. Nato strokovna delavka ali delavec vlagatelja obišče na domu. Tam sestavita osebni načrt, v katerem opredelita, kakšno pomoč potrebuje in v kolikšnem obsegu.

Socialnovarstveno storitev oskrbe na domu subvencionira MOL, zato je cenovno dostopnejša. Obsega tri področja. Prvo zajema

mljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov o njegovem stanju in potrebah ter priprava upravičenca na institucionalno varstvo.

Že pred leti so v zavodu začeli izvajati program prostovoljstva, ob tem pa spodbujajo tudi medgeneracijsko sodelovanje. Organizirajo različne aktivnosti in dogodke za družanje mlajših in starejših občanov. »Pomembno je družabništvo, ki preganja osamljenost, eno najpogostejših težav starejše populacije. Obenem pa s tovrstnimi aktivnostmi omogočamo

V okviru enote za ohranjanje in krepitev samostojnosti so uporabnikom tako na voljo tudi brezplačne storitve delovne terapije, fizioterapije in zdravstvene nege na domu.

Zavod za oskrbo na domu Ljubljana zaposli socialne oskrbovalke in oskrbovalce, ki bodo s pomočjo na domu starejšim meščankam in meščanom MOL omogočili kakovostno življenje v domačem okolju. Več informacij o razpisu najdete na spletni strani **zod-lj.si**.

Liljana Batič Dernovšek je direktorica Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana že enajsto leto. Skupaj s sodelavkami in sodelavci si prizadeva polepšati življenje uporabnikom njihovih storitev. Poudarja in nas spominja, da smo vključujoča in solidarna družba, v kateri imajo starejši pravico do polnega življenja in izbire, kako in kje bodo živeli.

Poklic socialnega oskrbovalca je že vrsto let deficitaren, obenem pa ima v družbi izreden pomen. Glede na to, da smo kot družba čedalje starejši in živimo dlje, bodo poklici, ki podpirajo in oskrbujejo ljudi v domačem okolju ter jim pomagajo, vedno bolj iskani.

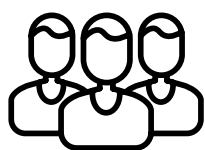
Pomanjkanje kadra je naš največji izziv. Pogosto se znajdemo v stiski, ker se ne zmoremo takoj odzvati na naraščajoče potrebe po oskrbi. Delo socialnih oskrbovalk in oskrbovalcev je zahtevno, je pa tudi izjemno plemenito. Zaposleni pogosto pripovedujejo o zadovoljstvu pri delu in lepih doživetjih, ki so jih deležni v odnosu do uporabnikov. Najbolj se jih dotakneta ogromna hvaležnost in toplina. Veliko truda vlagamo v aktivnosti, s katerimi bi odločevalcem in širši družbi prikazali pomembnost tega poklica, izboljšali njegov ugled in mu izrekli priznanje z ustreznim plačilom. S svojimi bogatimi izkušnjami se aktivno vključujemo tudi v pripravo Zakona o dolgotrajni oskrbi.

Kdo vse lahko opravlja to delo?

Delo socialne oskrbovalke ali oskrbovalca lahko opravljajo bolničarji, zdravstveni tehniki ali pa osebe z dokončano osnovno šolo in pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo (NPK) za ta poklic. Zainteresiranim zaposlenim in potencialnim kandidatom pridobitev NPK tudi financiramo. Naši zaposleni izkazujejo srčnost in izrazit čut za sočloveka, veliko razumevanja, strpnosti, prijaznosti in spoštljivosti. Srečujejo se z najrazličnejšimi ljudmi, zato pridobijo veliko širine, njihov vsakdan pa je dinamičen in raznolik.

Kakšna je vizija zavoda za prihodnost?

Želimo si, da bi meščanke in meščani naš zavod prepoznali kot srce Ljubljane pri skrbi za starejše. Radi bi postali pomemben center, v katerem bi starejši našli vse, kar potrebujejo zase. Prizadevamo si, da bi imeli možnost izvajati še več storitev, ki bi uporabnikom omogočale boljše življenje v skupnosti, kjer imajo svoj dom in varnost.

Zavod za oskrbo na domu Ljubljana ima **150 zaposlenih**.

Pod okriljem zavoda deluje **80 prostovoljcev**, ki letno izvedejo 8000 prostovoljskih ur.

Na letni ravni **skrbijo za 1500 oseb**, na mesečni pa za 850.

Leta 2022 je bilo **20 % Ljubljančanov starejših od 65 let**.

Vira: SURS in Zavod za oskrbo na domu Ljubljana

LJUBLJANA IN NAČ

Matevž Mehle je duhovnik, ki opravlja naloge direktorja zavoda Katoliška mladina. Njegovi zaščitni znaki so zgovornost – brez zadržkov in z veliko humorja spregovori tudi o posvetnih tegobah, kakršne so bolečine v kolenih in gležnjih –, nasmeh, ki se mu v pogovoru vedno znova izrisuje na obrazu, in kratki rokavi njegove duhovniške srajce. Z njim smo se pogovarjali o njegovem poslanstvu, klicu vere in službovanju v našem mestu.

JAK VREČAR

Za duhovniški stan se pri nas ne odloča prav veliko mladih. Kako ste to pot izbrali vi?

Odločitev ni prišla čez noč. Na koncu osnovne šole si nisem mislil, da bo to moje življenjsko poslanstvo. Sicer sem obiskoval Škofijsko klasično gimnazijo v Šentvidu, a sem razmišljal o različnih kariernih poteh, ki niso bile povezane z vero. Nihče mi doma ni rekel, naj postanem duhovnik, sam sem začutil Božji klic. Počasi sem imel vse jasnejšo podobo o tem, kaj si želim, nato pa sem začel resno razmišljati o duhovništvu. Na poletnem srečanju mladih vernikov v francoski vasici Taizé sem doživel globoko duhovno izkušnjo in se dokončno odločil za duhovništvo.

Kljub temu, da ste še mladi, imate za seboj menda kar razgibano pot. Kje so bile vaše postaje?

Vsakega župnika čaka najprej šest let študija bogoslovja. Kot pri marsikaterem drugem poklicu imamo tudi duhovniki najprej prakso. V četrtem letniku študija sem z njo začel v Kosezah in jo nadaljeval v Komendi. Prva župnija, v kateri sem delal kot kaplan, je bila Ribnica, ki ji je sledilo obdobje v Grosupljem. Prvič pa so me v vlogi župnika spoznali na Jesenicah. Tamkajšnja župnija mi je bila pisana na kožo. Okolje je raznoliko, mešajo se različne kulture in vere. Ljudje so mi bili res blizu. A očitno mi je bilo namenjeno, da grem precej hitro spet naprej. V tretjem letu mojega službovanja sem namreč dobil vabilo z nadškofije, naj prevzamem vodenje organizacije mladih katoličanov. Ponudbo sem sprejel, saj sem bil že prej na vseh svojih postajah aktiven pri delu z mladimi, ker me je to še posebej navdihovalo. Približno pol leta sem še združeval poslanstvo in delo na dveh koncih, a tudi duhovniki imamo na dan samo 24 ur. *(smeh)* Tako sem od leta 2018 spet v Ljubljani.

Tudi sicer ste »skoraj Ljubljančan«, kajne?

Prvi dve leti sem preživel v Ljubljani pri Stari cerkvi, torej sem v resnici rojen Ljubljančan *(smeh)*, čeprav sem otroštvo in večino mladosti preživel v Mengšu, kjer se še vedno počutim najbolj doma. Drži pa, da me je pot vedno znova vodila v prestolnico in da je tudi to moje mesto. Tu sem bil v semenišču, kaplanske začetke sem tudi že omenil in tu, lučaj od Ljubljanice, na Jurčičevem trgu, sem zdaj znova doma v vlogi direktorja zavoda Katoliška mladina. Ta je od pomladi 2019 naša krovna organizacija za mlade.

Kaj počnete v Katoliški mladini?

Osnovno poslanstvo Katoliške mladine je, da mlade vodimo h Kristusu. K temu so usmerjeni vsi naši projekti. Naš največji letni dogodek je vsekakor festival Stična mladih, srečanje več tisoč mladih, ki praznujejo svojo vero in mladost. Ta ima že več kot štiri desetletja tradicije. Organiziramo poletne kampe, romanja, obiske Taizéja. Zelo ponosni smo na program misijskega prostovoljstva POTA, kjer združujemo pomoč sočloveku z duhovno izkušnjo. Mladi se nanj pripravljajo pol leta, nato gredo za tri tedne na misijon. Spodbujamo mladinske skupine po župnijah. Delamo torej res veliko, naše aktivnosti pa so tudi zelo raznolike. Naš priljubljeni dogodek je recimo Ples do enih. Tu gre, kot

»GRAJSKI GRIČ JE OD NEKDAJ MOJA PRILJUBLJENA OAZA. RAD SE SPREHODIM OB LJUBLJANICI, SI PRIVOŠČIM KAVO ALI TORTICO.«

pove že ime, za serijo družabnih srečanj in ne za meditativne ali reflektivne trenutke. Na njih prevladuje plesna glasba. Na Nikodemovih večerih pa z resnim obravnavanjem poglobljenih tem, povezanih z življenjem in vero, spodbujamo razmišljanje. Skupni imenovalec vseh naštetih dejavnosti pa je želja, da bi nagovorili najgloblje potrebe mladih. Želimo jim pomagati poiskati smisel življenja pri Bogu. Pogled na skupine mladih, ki pridejo ob pol sedmih zjutraj k zornicam, zgodnjim adventnim mašam, priča, da je mogoče mlade tudi danes usmeriti k veri in molitvi.

Véčna tema sodobnega časa je, da smo ljudje – in to velja še posebej za mlade – vse večji individualisti, da se oddaljujemo od tradicij, da je tudi vernikov manj. Kako je s tem pri nas?

Raziskave kažejo, da se po eni strani manjša število mladih, ki se izrekajo za katoličane. Po drugi strani pa je spet več mladih,

»POT ME JE VEDNO ZNOVA VODILA V PRESTOLNICO, KI JE TUDI MOJE MESTO.«

ki se izrekajo za aktivne vernike in hodijo na bogoslužja, vera pa je zanje najvišja vrednota, ki so jo pripravljeni raziskovati. Sam zato vidim v današnjih generacijah še vedno veliko pozitivnih vrednot.

Se urbano okolje po načinu verovanja razlikuje od ruralnega?

Seveda. Na podeželju lahko govorimo o »tradicionalni veri«. Tam gre za prenos z ene generacije na drugo. V mestih marsikateri mladostnik tega stika nima več. Taki mladi zdaj odkrivajo vero na drugačne načine. Nikakor ne bom trdil, da je to najpogostejša pot, ampak pred kratkim sem imel zelo zanimivo osebno izkušnjo. Oglasil se je mlad fant in povedal, da je za nas izvedel na Instagramu. Povedal je, da raziskuje vero in svoje občutke, da ima še marsikatero vprašanje in bi rad izvedel več. Spremljanje mladih, ki odkrivajo Boga, je del mojega poslanstva. Zanje si vselej, ko je to mogoče, vzamem čas. Ko govorim o katoliški mladini v mestu, se mi zdi, da je preveč hitenja in da manjka priložnosti za razmislek v mirnem okolju. Zato so vrata našega sedeža na Jurčičevem trgu 2 vedno odprta, pripravljamo pa tudi dogodke, kot so na primer Večeri plus, mešanica glasbe, molitve, pogovora – in tišine.

Zdite se mi zelo zgovorni, odprti. Vas ustavljajo tudi na ulici?

O, najrazličnejše izkušnje imam v Ljubljani. O manj prijetnih nima smisla izgubljati besed. Seveda včasih začutim kak šepet za hrbtom. Pripeti se tudi kaj zabavnega. Ob neki priložnosti sem recimo v družbi mladih obiskal študentsko Škisovo tržnico, kjer so me pri vходу obiskovalci gledali z odprtimi usti in vprašali, ali sem res pravi župnik ali sem le tako oblečen. Se mi pa zgodi, da me kdó tudi kaj vpraša, da me nagovori dobesedno sredi koraka na poti. Vedno si poskusim vzeti ves čas, ki ga s sogovornikom potrebujeva. Marsikdaj se mi resnično mudi, ampak vedno si rečem, da je to del mojega poslanstva. Raje vidim, če me počakajo na naslednji postaji, na primer na sestanku, kjer sem v vlogi direktorja zavoda.

Razbrati se da, da imate veliko obveznosti. Vam ostane kaj časa za sprehode, za postanek v vam ljubih kotičkih Ljubljane?

Kot direktor Katoliške mladine imam celo vrsto obveznosti, znanih vsakomur, ki vodi kakršenkoli zavod. Organizacija

našega delovanja, priprava dogodkov, komunikacija s sodelavci, partnerji v projektih, pa pravni del, finance – tu mi ni prizaneseno in le odlični ekipi sodelavk in sodelavcev ter številnim prostovoljcem se lahko zahvalim, da lahko izpolnjujemo načrte. Brez tako dobre ekipe pri nas nikakor ne bi šlo. Čas pa ... recimo le, da ga pogosto zmanjka. Ko pa ga imam, se z veseljem ustavim in zaužijem poglede na mesto. Grajski grič je od nekdaj moja priljubljena oaza, rad se sprehodim ob Ljubljani, si privoščim kavo ali tortico. Zelo me napolni tudi sprehod skozi Tivoli. Zeleni deli mesta so mi zelo blizu.

Kaj pa cerkve? Ljubljana je tudi mesto cerkva, zgrajenih v različnih slogih in obdobjih. Se spodobi vprašati, ali vam je katera še posebej ljuba?

Vsekakor obstajajo nekatere, s katerimi sem še posebej povezan. Krščen sem bil v Plečnikovi cerkvi v Šiški, zato z njo čutim osebno vez. V Kosezah, kjer sem bil na praksi, me vselej navdušijo vitraži, delo akademskega slikarja Staneta Kregarja. Zadnje čase imamo veliko dogodkov tudi v cerkvi Srca Jezusovega na Taboru. Ta me z neogotskim slogom spominja na domačo v Mengšu – in krog je sklenjen.

Po cerkvah sprašujem zato, ker jih spoznavajo tudi radovedni obiskovalci Ljubljane. Ne vem pa, koliko meščanov ve, da se bo leto 2023 sklenilo s posebnim srečanjem, na katerega bo prišlo več tisoč mladih iz vse Evrope.

Drži, Ljubljana bo od 28. decembra do 1. januarja gostila Evropsko srečanje mladih 2023. Dogodek organizira taizejska ekumenska krščanska skupnost ob sodelovanju lokalnih cerkva in podpori MOL. Na njem se zberejo mladi različnih narodnosti in veroizpovedi. Doslej so taka srečanja že gostila mesta, kot sta Madrid in Torino, zadnjemu v Rostocku pa sledi srečanje v slovenski prestolnici. To je lepa priložnost ne le za druženje mladih, ampak za dobesedno odpiranje vrat sočloveku. Mladi gostje, pričakujemo jih več kot 5000, bodo prebivali v ljubljanskih domovih. Streho nad glavo jim lahko ponudi vsakdo, ki ima dovolj prostora za spalno vrečo, prišleku pa je pripravljen ponuditi še zajtrk in novoletno kosilo. Zgodbe obiskovalcev se bodo torej prepletale z zgodbami ljudi, ki tukaj živimo. Prepričan sem, da bo to čudovita priložnost, da Ljubljančanke in Ljubljančani širokih src znova pokažejo, kako odprto, prijazno in očarljivo je mesto.

Delovanje Katoliške mladine lahko spoznate na spletni strani **katoliskamladina.si** in profilih zavoda na družbenih omrežjih. Informacije o Evropskem srečanju mladih 2023 v Ljubljani, kako se lahko vanj vključite kot gostitelj, pomagajte kot prostovoljec ali preprosto srečate nove, zanimive ljudi z vseh koncev sveta, pa najdete na uradni strani dogodka: **taizeljubljana.si**.

»SREČANJE MLADIH JE LEPA PRILOŽNOST ZA ODPIRANJE VRAT SOČLOVEKU.«

Navdih na stropu

Dijaki Gimnazije Poljane med napenjanjem možganov enostavno pogledajo kvišku in tam najdejo navdih ali pa celo odgovore na vprašanja, ki jim jih zastavljajo profesorji. Namesto belih stropov se namreč pred njihovimi očmi razprostirajo čudovite poslikave, dela mladih oblikovalcev in ilustratorjev. Skoraj vsaka učilnica ima svojo, na vsaki pa je upodobljen predmet, o katerem v njej teče beseda.

MOJCA GRIZOLD

Na Gimnaziji Poljane na Strossmayerjevi ulici 1 spodbujajo ustvarjalnost svojih dijakov s prijetnim okoljem, ki jim poleg sproščenega druženja zagotavlja tudi navdih za radovedno spoznavanje sveta. Še posebej v teh sončnih spomladanskih dneh, ko jim misli kuštrajo čisto druge posvetne zadeve. Zato je pri postopni prenovi učilnic arhitekturni biro Kosi in partnerji predlagal, da bi z igrivimi upodobitvami učne snovi, odpredavane v njih, poslikali tudi strop. Naloge so zaupali mladim oblikovalcem in ilustratorjem, ki so tako lahko izrazili svoj umetniški talent, z njim pa oplemenitili tudi prostor.

Vsaka slikarija je drugačna, vsaka upodablja svoj učni predmet, vsaka je narejena v svoji tehniki – od tempere in flomastra do digitalne tipografske ilustracije in digitalnega tiska na samolepilno folijo. Da bi bila tema ilustracij čim bolj povezana z vsebino šolskih predmetov, so oblikovalci, med katerimi so Eva Mlinar, Nejc Prah, Milanka Fabjančič, Hercog Martini, Vladimir Mičković, Ana Baraga in Kaja Avberšek, ideje razvijali v sodelovanju z učitelji, ki poučujejo v teh učilnicah. Tako nas grafika v učilnici za zgodovino popelje nazaj v čas, v učilnici za psihologijo nas otroške risbice spomnijo na naša prva leta, v učilnici za španski jezik odpotujemo v Španijo, v učilnici za biologijo pa nas na stropni poslikavi drevo življenja opomni, da na svetu nismo sami.

Pomladno prebujanje

Pomladni sončni žarki prebudijo naravo in tudi nas. Naokoli vse zeleni, prve cvetlice kukajo na plan, drevesa čudovito cvetijo, vrtničkarje že kličejo gredice. Spomladansko urejanje okolja je v polnem teku, svež vetrc po mestu nosi vonj pomladi. Vsi skupaj poskrbimo, da bo naše okolje vedno čisto in urejeno.

KAJA BENKO

V

Ljubljani se zares lahko pohvalimo, da živimo v zelenem mestu, saj praktično na vsakem koraku uzremo zelenje. Na sprehodih po mestnih ulicah in cestah nas spremljajo zelenice in druge urejene površine, sredi mesta se lahko sprostimo v parku Tivoli, pa na Rožniku, Grajskem griču in Golovcu. Na vseh koncih najdemo zelene oaze, ki nam omogočajo odmik od vsakdanjega vrveža. Številni parki in otroška igrišča so prostor druženja in povezovanja okoliških stanovalcev. Pot spominov in tovarštva kot prstan zaobjema naše mesto, tako da lahko rečemo, da je zelenje zares povsod okoli nas.

Pregovor pravi, naj vsak pometa pred svojim pragom. In medtem ko naj bi sami poskrbeli za urejenost zasebne okolice, je urejanje javnih zelenih površin v pristojnosti javnega podjetja Voka Snaga. Njihova »zelená ekipa« štéje 39 članov, ki skrbijo za čiščenje in vzdrževanje kar 2.470.000 kvadratnih metrov zelenic in 620.000 kvadratnih metrov peščenih, tlakovanih in asfaltnih

površin ter poti, urejajo 140.000 kvadratnih metrov površin z grmovnicami, praznijo 1980 košev za odpadke in skrbijo za 750 hektarjev gozdnih površin. Našli jih boste na Grajskem griču, Poti spominov in tovarštva ter v kar 66 parkih po mestu. Skrbijo tudi za šest pasjih parkov, za zelenice ob ulicah in cestah, za 211 otroških igrišč in sto območij za šport v naravi. Poleg tega urejajo še del brežin Ljubljane, Gradašnice in Gruberjevega prekopa, skrbijo tudi za mestne gozdove in okolico 29 spomenikov.

Med hitenjem po mestu se nam pogled velikokrat ustavi na lepo urejenih cvetličnih gredicah, ki so še posebej lepe, ko bujno cvetijo. Voka Snaga skrbi za 1380 kvadratnih metrov cvetličnih gred s sezonskim cvetjem (enoletnicami) in 6500 kvadratnih metrov gred s trajnicami. Med njihovimi »skrbniki« je tudi Peter Ložar, ki nam je povedal, da je pomladno urejanje gredic že v polnem teku. Najprej so porezali trave, ki so ostale od lani, in postrugali plevel. Tako so narcisam, ki so že odgnale, naredili dovolj prostora, da se lahko polno razrastejo. Sredi maja bo na vrsto prišlo še sajenje enoletnih cvetlic, ki bodo okolično krasile med poletno sezono. Posadili bodo predvsem rudbekije, verbene, salvije, begonije, vodenke, portulak in še nekatere druge, ki jih boste lahko občudovali v Tivoliju in drugih parkih, pa na gredici ob cesti, ki vodi na Ljubljanski grad, pred predsedniško palačo, pri nekaterih spomenikih in na pokopališču Žale. Kot razlaga Ložar, letno posadijo približno 22.000 enoletnic, kar je manjši del, saj večino rastlin na javnih površinah pomenijo trajnice.

Pri sajenju ima naš sogovornik precej proste roke in lahko sam oblikuje videz posameznih gredic, le na tistih pod gradom Tivoli vedno sadijo po enakem vzorcu, v obliki piramide, vrste cvetlic pa se od sezone do sezone razlikujejo. Med delom velikokrat razmišlja, kako bo oblikoval gredice, ki ga še čakajo, in kaj bi lahko spremenil ali dodal, da bi bile še lepše. Mimogrede me vpraša, ali vem, kako je treba saditi narcise, in mi hitro razloži, da je v sadilno jamico treba vedno dati po tri čebulice hkrati. Če bi posadili samo eno, bi cvet hitro padel dol, saj je pretežek za steblo. Iz treh pa nastane šopek, ki se lepo razraste. Pa še eno skrivnost je razkril. Pri sajenju narcis ni treba čepeti, saj lahko čebulice samo spustite v jamico in vedno se bodo obrnile navzgor, medtem ko je pri tulipanih treba

počepniti in čebulico lepo položiti v zemljo. In še to le po eno v vsako jamico.

Mestni vrtnarji veliko pozornosti namenijo tudi vrtnicam sorte Ljubljana. Peter jih je letos že obrezal, oblikoval jih je v obliko košare, da se bodo čez leto lepo razvejale, prekopal in zrahljal je zemljo okoli njih in jo dognojil. Zdaj pa že nestrpno čaka na junij, ko bodo popki zacveteli. Ko sva ravno pri vrtnicah, omeni, da te zelo teknejo srnam. Velikokrat se pridejo posladkat z njihovimi popki, tako da potem ne morejo zacveteti v vsej svoji lepoti. Še zlasti imajo rade tiste, ki so zasajene okoli vodnjaka blizu Jakopičevega drevoreda. No, poleg vrtnic zelo rade pokusijo tudi mačke in tulipane ter druge vršičke.

Te dni je, kot rečeno, v polnem teku tudi urejanje zelenic. Najprej so jih poravnali, saj so bile malce razrite zaradi snega, kmalu pa se bo začela prva letošnja košnja. Pri tem Peter Ložar spomni, da na kar nekaj zelenicah košnjo odložijo, saj s tem čebelam in drugim opraševalcem omogočijo več hrane. Travnike, na katerih s košnjo počakajo, prepoznate po tablah »Pokosili bomo, ko se bodo čebele najedle«, zato bodite pozorni tudi vi in jih ne motite. Poleg zelenic večkrat letno kosijo tudi travo na otroških igriščih, intenzivnost košnje je odvisna od njihove kategorije. Zadnja košnja je ponavadi oktobra, ko je najbolj aktualno opravilo pobiranje listja. Peter pravi, da ga je vsako leto več, na vprašanje, ali to pomeni, da je v mestu čedalje več dreves, takoj kot iz topa izstrelil: »Seveda! Pa še nova sadimo vsako leto.«

Ložarja in njegove sodelavce med delom večkrat ustavijo mimoidoči. Nekateri jih pohvalijo, drugi povprašajo za kakšen nasvet, tretji imajo pripombe ali predloge glede urejanja. Pri tem pa se moramo zavedati, da smo za urejenost našega okolja in celotnega mesta odgovorni vsi. Odpadke odložimo v koške, ne smetimo povsod naokoli, pospravimo kakce svojih kužkov, ne hodimo po urejenih gredicah, ne uničujmo rastlin in urbane opreme. Skratka, ravnajmo spoštljivo in odgovorno, saj bomo tako vsi skupaj pripomogli k urejenemu in čistemu mestu, v katerem je zares lepo živeti.

VSAK NASVET JE ZLATA VREDEN

Jerneja Jošar, ki vodi delavnice na medovitem učnem vrtu na Grbi, ob začetku nove vrčičarske sezone svetuje:

Vrtnarite po načelih permakulture.

To je oblika ekološkega vrtnarjenja, kjer na vrt prenašamo vzorce iz narave. S tem med drugim zmanjšamo količino dela na vrtu, zato je ta način vrtnarjenja primeren tudi za tiste, ki nimajo časa za delo na vrtu vsak dan.

Uporabljajte zastirko.

Organsko zastirko uporabljajte ves čas, dokler se rastline ne razrastejo. S tem zaščitite tla, preprečite rast plevela, spodbudite nastanek humusa, ki je hrana za rastline, ter zmanjšate potrebo po zalivanju.

Obdelajte zemljo in pripravljajte kompost.

Zemljo samo razrahljajte, je ne prekopavajte, ker s tem porušite sistem mikroorganizmov v njej. Kompost, v katerem je veliko organskih snovi, pripravite iz zelenih ostankov rastlin, ki jim primešate materiale z veliko celuloze.

Zalivajte na zalogo.

Rastline enkrat na teden obilno zalijte (to velja tudi takrat, ko je vroče), vmes z motiko preverite, kako globoko seže vlaga. S tem rastline spodbudite, da razširijo svoj koreninski sistem in lahko črpajo vodo iz globljih plasti zemlje.

Ne hitite s sajenjem.

S sajenjem počakajte, da se zemlja dovolj segreje, tako bodo rastline imele boljše pogoje za rast. Če so tla prehladna, rastline ne morejo učinkovito črpati hranil. Ker jih to izčrpa, so bolj dovzetne za bolezni in škodljivce.

Posejte ajdo.

Na izpraznjene gredice proti koncu sezone posejte ajdo, ki zaduši plevel in je odlično gnojilo. Hitro raste, ima močan koreninski sistem in veliko zelene mase. Čez zimo jo pustite na vrtu, njene korenine bodo rahljale tla, odmrli zeleni deli jih bodo zaščitili ter pognojili.

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

VRTIČKI V LJUBLJANI

V zadnjih letih se vse bolj zavedamo pomena lokalne pridelave hrane in samooskrbe, zato se čedalje več ljudi odloča za svoj vrtniček, na katerem pridelajo zdravo, okusno, predvsem pa čisto svojo zelenjavo. Taka hrana je še bolj okusna tudi zato, ker je sad njihovega lastnega truda. Po Ljubljani je razporejenih veliko vrtničarskih območij, devet izmed njih je uredila MOL. Kje so vrtnički MOL?

Vrtničarsko območje Muste

Kje: v parku Muste ob Ljubljani med Novimi Fužinami in Štepanjskim naseljem
Koliko: 82 vrtničkov
Oprema: lesene lope za orodje, sanitarije, zbiralniki za vodo, mize in klopi ter igrala za otroke
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 0,70 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

Vrtničarsko območje Vižmarje - Brod

Kje: med reko Savo ter sprehajalno potjo Ob Savi in Na gmajni
Koliko: 111 vrtničkov, od tega jih je 14 prilagojenih za gibalno ovirane osebe
Oprema: skupne lope, omarice za shranjevanje orodja, ki jih vrtničkarji dobijo v uporabo, prenosno stranišče
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 0,70 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

Vrtničarsko območje Grba z javnim sadovnjakom

Kje: ob PST blizu soske Novo Brdo II
Koliko: 111 vrtničkov, 37 sadnih dreves
Oprema: skupne lope, omarice za shranjevanje orodja, ki jih vrtničkarji dobijo v uporabo
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 0,70 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

Vrtničarsko območje ob Cesti Iga Grudna

Kje: na Viču med Cesto Iga Grudna in železniško progo
Koliko: 60 vrtničkov
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 0,5 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

Vrtničarsko območje ob Vojkovi cesti z javnim sadovnjakom

Kje: ob Vojkovi cesti nasproti naselja BS, blizu Centra Stožice
Koliko: 64 vrtničkov
Oprema: omarice za shranjevanje orodja, skupni prostori za druženje, zbiralniki za deževnico za zalivanje vrtnička
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 0,70 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

Vrtničarsko območje Rakova jelša

Kje: v parku Rakova jelša ob Barjanski cesti pri obvoznici
Koliko: 320 vrtničkov
Oprema: lope za shranjevanje orodja, nadstrešnica nad lopami za zbiranje vode, skupni prostori za druženje in izobraževanje
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 0,70 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

Vrtničarsko območje Štepanjsko naselje

Kje: ob Štepanjskem nabrežju pri Gruberjevem prekopu
Koliko: 14 vrtničkov
Oprema: Vsak vrtniček je opremljen z leseno lopo, za katero skrbi zakupnik, otroško igrišče.
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 1 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

Vrtničarsko območje Dravlje

Kje: ob Pečnikovi in Regentovi cesti
Koliko: 58 vrtničkov
Oprema: 51 vrtničkov je opremljenih z leseno lopo, za katero skrbi zakupnik, otroško igrišče, skupni prostori za druženje in izobraževanje, prenosno stranišče.
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 1 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

Vrtničarsko območje Ježica

Kje: ob kamniški progi nasproti naselja Glinškova ploščad
Koliko: 258 vrtničkov
Oprema: Vsak vrtniček je opremljen s kompostnikom, prenosno stranišče, otroško igrišče.
Strošek: Zakupnina za vrtniček znaša 0,70 EUR/m²/leto. Obratovalni stroški in stroški upravnika niso zajeti v ceno.

PRAVILA VRTNARJENJA

Vrtničkarji vrtnarijo na ekološki način, zato ne uporabljajo sintetičnih kemičnih pripravkov in mineralnih gnojil.

PRIDOBIVANJE NOVIH ZNANJ

Na vrtničarskih območjih Rakova jelša, Grba in Ježica potekajo brezplačne delavnice, na katerih vrtničkarji dobijo nova znanja za še bolj kakovosten pridelek na vrtničku.

UČNI VRTOVI

Delavnice dopolnjujejo učni vrtovi, kjer lahko vrtničkarji spremljajo opravila na vrtu. Na Rakovi jelši je urejen zelenjavni učni vrt, na Grbi medoviti učni vrt, na Ježici pa družinski učni vrt, za katerega vso sezono skrbi izbrana družina.

Drevesa, pljuča našega mesta

Sodelavci Voke Snage s certificiranim arboristom Nejcem Praznikom na čelu skrbijo za kar 40.000 dreves, zaradi zagotavljanja varnosti pa še za 11.800 tistih, ki stojijo na zasebnih površinah. Drevesom namenijo veliko pozornosti, saj se zavedajo njihovega pomena za kakovost življenja v Ljubljani. Ko sadijo nova drevesa, jim želijo omogočiti čim boljše pogoje za rast. Na tleh jih obložijo z lubjem, ki zadržuje vlago in preprečuje razraščanje plevela, namestijo zaščito za koreninčnik, ki preprečuje poškodbe tkiv zaradi košnje, ob deblo pa postavijo oporo, da ostane ravno in se dobro ukorenini. V zadnjem času so med drugim nova drevesa zasadili tudi na Petkovškovem nabrežju in ob cesti Črna vas.

Pri sajenju in skrbi za drevesa vedno iščejo nove rešitve in eno izmed njih so predstavili na Petkovškovem nabrežju, kjer potekata prenova območja med Resljevo in Rozmanovo ulico ter gradnja Centra Rog. Tam so posadili 20 nadstandardno velikih lip. Pred saditvijo so zanje pripravili dobre rastne razmere. V tla so vgradili drevesne celice, tako da ima vsako drevo več kot 20 kubičnih metrov rastnega prostora. 80 centimetrov v globino so namestili strukture, ki omogočajo, da medprostor napolnijo z rodovitnim substratom, nato pa ga pokrijejo s pokrovom, na katerega se lahko položi poljuben material (tlakovci,

asfalt ...), korenine pa imajo dovolj prostora in možnost, da se širijo pod temi površinami. Drevesne celice posameznih dreves so med seboj povezane tudi s strukturno zemljo, kar bo koreninam omogočilo praktično neomejeno širjenje vzdolž Petkovškovega nabrežja. Vgradili so tudi zalivalni sistem in cevi za prezračevanje globljih delov sadilne jame. Korenine namreč poleg hranil in vode za uspešno rast in razvoj potrebujejo tudi zrak.

Praznik pravi, da je to pionirski projekt za Ljubljano in da bodo pozorno spremljali rast in razvoj mladih lip. Z vgradnjo tega sistema so naredili dobre temelje za prihodnost dreves. Ker so drevesne korenine izolirane v strukturnih celicah, bodo s tem preprečene morebitne poškodbe koreninskega sistema zaradi gradbenih posegov.

Tudi ob cesti Črna vas v okviru celostne prenove ceste urejajo nov drevored, ki ga bo sestavljalo kar 223 dreves. Doslej so jih zasadili že 119. Nejc Praznik pojasnjuje, da so pred saditvijo težka barjanska tla v sadilnih jamah zamenjali z lažjim rastnim substratom. Posadili so breste, topole, jelše in lipovce, ki so razvrščeni v dinamičnem zaporedju. Z izborom več avtohtonih drevesnih vrst v enem drevoredu so poskrbeli za biotsko pestrost, ko bodo drevesa zrasla, bodo s krošnjami senčila kolesarsko stezo in pločnik, s svojimi cvetovi pa privabljala opraševalce vseh vrst.

¾ površine MOL so zelene: gozdovi, polja, travniki, parki, vodne površine.

V Ljubljani je kar 560 m² zelenih površin na prebivalca oziroma 542 m² javnih zelenih površin na prebivalca.

Rajski vrt v Kosezah

Na vrtovih in vrtičkih po mestu je že živahno. Tako je tudi na vrtu in v rastlinjaku Župnije Koseze na Dragi 14. Tu zelenjavo, sadje in cvetje gojijo župnik Igor Dolinšek, oskrbnica Mojca Bertoncel in duhovni pomočnik Štefan Pavli. Poleg rastlin pa na vrtu lepo uspevajo še sosedski odnosi in povezana skupnost.

NINA KREUZER

Na sončen spomladanski dan nas je v Župniji Koseze s toplim nasmehom in močnim stiskom roke pozdravil župnik Igor Dolinšek. Odpeljal nas je do pokritega vrta s streho kupolaste oblike, ki marsikateremu mimoidočemu vzbudi zanimanje. Ob župnišću so ga na veliko zelenico postavili lani. V njem in ob njem gojijo rastline različnih vrst, »vse od vrtnin, zelišč, sadnih dreves do jagodičevja, pa tudi nekaj rastlin, značilnih za mediteransko okolje«. Pokrit rastlinjak, ki v širino meri šest metrov, v višino pa slabe štiri, je naredil mizar Boštjan Kos iz Labor pri Kranju. Poleg so še nasad sadnih dreves in okrasne rastline. Prenovili so tudi dva kozolca, ki župniji in prebivalcem Kosez pomenita zelo veliko. »Kozolca sta del kulturne dediščine, ki izginja. V mestnih središčih pa jih skorajda ne najdemo več,« pojasnjuje naš sogovornik. Ljudje mu velikokrat povedo, da jih je najbolj razveselila ravno njuna prenova. Pod enim se odvijajo kulturne dejavnosti, ki jih organizira župnija, pod drugim stoji čebelnjak.

S čebelarstvom so se pri župniji začeli ukvarjati pred dvema letoma. Imajo pet panjev, v katerih živi več kot 100.000 marljivih čebelic. Lani je bila izjemno dobra letina, saj so iz štirih panjev natočili 150 kilogramov medu, ki so jih potem razdelili med ljudi. Župnik in oskrbnica pobirata med, skrbita za čebele in jih, kadar je treba, tudi zdravita. Občasno jima na pomoč priskoči dijakinja Brigita Drenik, ki se ljubiteljsko ukvarja s čebelarstvom. Na ogled

panja včasih pridejo učenci iz bližnje osnovne šole. Župnišče namreč organizira delavnico, na kateri nadobudni učenci spoznajo čebelarstvo ter značilnosti čebel in panja. »Čebela je kot človek – vsaka je edinstvena. Značilnosti panja je treba dobro poznati, da lahko dobro poskrbimo zanj,« pravi župnik.

Kaj bodo posadili na vrtu, se odločajo vsi trije skupaj. Pri tem združijo svoje znanje in se na podlagi dogovorjenega lotijo dela. Kdaj pa kdaj jim preglavice povzročajo srne s sosednjega Rožnika, ki se rade posladkajo z domačimi pridelki. Sprva se ljudem ni niti sanjalo, kaj se skriva pod kupolo,

Sadite z ljubeznijo

Lani so na vrtu zrasli malancani, daljši od jedilnega pribora, paradižniki, ki so tehtali več kot kilogram, in kumare, ki so poganjale skozi odprtine rastlinjaka. Tudi kakije so imeli, figa pa je obrodila kar dvakrat. Posebnost župnijskega vrta v Kosezah pa so lubenice, ki načeloma v naših krajih ne uspevajo dobro. Bile so zelo sladke, polnega okusa in so tehtale čez 11 kilogramov. In kako jim je to uspelo? »Treba je poskusiti in spremljati njihovo rast. Povprašati ljudi, ki vedo kaj o rastlinah, in poslušati njihove nasvete. Jih obtrgati, da imajo dovolj hrane za rast, predvsem pa saditi z ljubeznijo in ne obupati,« odgovarja župnik Dolinšek.

zdaj pa se ustavijo, pogledajo in ljubiteljske vrtičkarje povprašajo po nasvetih. Oni pa jih z veseljem ponudijo. Tudi sadike in pridelke podarijo vsem, ki zanje zaprosijo, ali pa kar tako. Župnišče velja za stičišče ljudi – tistih, ki dajejo, in tistih, ki potrebujejo. Vsak dobi kaj zase in nič ne gre v nič; pridelkov

je dovolj za vse. V župnišću iz njih kuhajo slastne jedi ali pa jih vložijo za ozimnico.

Na vprašanje, zakaj se rad ukvarja z vrtnarjenjem, župnik Dolinšek odgovarja, da mu rezultati, ki so posledica truda in zanimanja, prinesejo veliko veselja. Pa ne samo zaradi tega. »Ljudje živijo s tem okoljem. Hodijo

tod mimo, čez čas postanejo naši znanci in prijatelji, pogosto pa nas tudi vprašajo, kaj počnemo.« S pogledom na zelenico in vrt, ki se pomladno prebujata, veselo dodaja, da nameravajo letos postaviti še otroško in športno igrišče. S tem bo skupnost rasla in se še bolj povezala.

Pernati someščani

Brez golobčka ni Benetk ... se glasi vsem dobro znani refren pesmi mariborskega Ljubljančana Zorana Predina. A tudi Ljubljanec ali kateregakoli urbanega okolja po svetu ni brez golobov. Kjer so ljudje, so torej tudi oni, zato se moramo, želeli ali ne, z njimi naučiti živeti. In tako kot je dobro vedeti kaj o ljudeh, s katerimi se vsakodnevno srečujemo, je dobro poznati tudi te pernate živali, katerih populacija je v Ljubljani ocenjena na okoli 10.000 gnezdečih parov.

NINA FINŽGAR

Eno od izkušenj z golobi so nam v Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) opisali takole: »Pred časom je na naš ornitofon, telefon za pomoč pticam, poklical občan, katerega omaro na balkonu je zasedel golob in začel gnezdit. Po pogovoru in nasvetu je balkonski prostor prilagodil, da je golob v miru odgnedil, nato pa je za njim pospravil in ga preuredil tako, da za gnezdenje v prihodnje ni več primeren.« Pri njih se sicer s klici na to temo ne srečujejo pogosto. Če pa se že, so ti običajno povezani z vprašanji, kako te ptice ob poškodbi ali bolezni pravilno oskrbeti in kako jim pomagati, ko zaidejo na zaprto podstrešje ali v nakupovalni center.

Golobi, ki se nam ob hitenju skozi mestno središče naglo umikajo izpod nog, so tako imenovani domači golobi, potomci udomačenih skalnih golobov. Te so pred več stoletji v mesta prinesli in udomačili ljudje. »Mesta golobom ustrezajo, saj zgradbe ponujajo podobne prostore za gnezdenje kot skalne stene, hkrati pa zaradi ljudi najdejo obilico hrane,« pojasnjuje varstveni ornitolog Tilen Basle iz prej omenjenega društva.

V Ljubljani jih boste zagotovo srečali v parku Zvezda, Miklošičevem parku ali na Prešernovem trgu, ko se bodo v večjih skupinah zvedavo in precej zaupljivo ozirali naokoli ter iskali kaj za pod zob. Če boste pogledali po okoliških stavbah, pa boste lahko opazili številne koticke, primerne za njihovo gnezdenje. Zapuščena podstrešja, prostori pod strešno kritino, luknje in police v zidovih zgradb, včasih celo cvetlična korita ali kot v prej omenjeni zgodbi občana balkonske omare so mesta, ki si jih golobi običajno izbirajo za gnezdenje, pogosto pa se vanje vračajo vsakič, ko so razmere za to dovolj ugodne.

»Če pogledamo število interakcij med ljudmi in golobi v mestu, bomo hitro ugotovili, da je težav z golobi zelo malo. Gre le za posamezne primere. Ljudje se bomo morali sprijazniti s tem, da v naravi pač nismo sami. Prostor si delimo in sobivamo s številnimi drugimi bitji. Slednja, pa naj bodo to golobi, vrane ali lastovke, po navadi opazimo, ko naredijo nekaj, kar nam ni pogodu. Pa opazimo tudi, da počnejo stvari, ki so nam v korist? Recimo za nami pobirajo odpadno hrano in lovijo komarje in muhe,« na ljudem koristen prispevek ptic v mestih in na splošno opozarjajo sogovorniki iz društva.

A čeprav golobi za večino niso moteči, je ob bližnjem srečanju z njimi vseeno treba biti nekoliko previden. Kot pojasnjujejo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ), golobi v mestih lahko ogrožajo zdravje posameznika ali običajno manjše skupine ljudi, ne povzročajo pa tveganja za javno zdravje v smislu pojavnosti in širjenja nalezljivih bolezni. »Na krajih zadrževanja golobov in njihovih gnezdih se lahko pojavijo številni škodljivci, med katerimi je za obolenje človeka pomemben zlasti golobji klop. Golobji iztrebki pa so vir hrane za mrčes, ki ima veliko vlogo pri prenosu nalezljivih bolezni in kot gostitelj njihovih povzročiteljev. Hkrati pa so ugodno okolje za daljše preživetje mikroorganizmov, tudi povzročiteljev nalezljivih bolezni,« razlagajo na NIJZ in svetujejo, da se golobom izogibamo ter jih ne hranimo. Če želite v domačem okolju odstraniti prazno gnezdo ali počistiti površine, kjer so se zadrževali golobi, uporabite ustrezna zaščitna oblačila in poskrbite za dezinfekcijo. Posebej pozorni pa moramo biti tudi na naše najmlajše, ki lahko v svoji radovednosti in otroški vedoželjnosti hitro pridejo v stik z iztrebki, perjem ali celo mrtvimi živalmi. Če je možno, naj se teh ne dotikajo, seveda pa poskrbite tudi za njihovo ustrezno higieno.

In ko smo ravno pri otrocih, se tudi vi strinjate, da je pogled na malčka, ki skuša z ostanekom svoje zemljice nahraniti pernate prijatelje, nadvse prirčen? Verjetno res, a se je ob tem treba zavedati, da je hranjenje živali v skladu z občinskim Odlokom o urejanju in čiščenju občinskih cest in javnih zelenih površin prepovedano, za kršitelje pa je predvidena globa sto evrov. Odlok vključuje površine, kot so pločniki, trgi, javni parki in zelenice, otroška in športna igrišča, prepoved pa izhaja zlasti iz želje, da ostanejo omenjene površine čim bolj čiste in urejene ter da s tem zagotovimo tudi naravno ravnovesje, navajajo v Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet ter Oddelku za urejanje prostora na MOL, ki sta pristojna za to področje. Ob tem poudarjajo, da ima vsako živo bitje, tudi mestni golobi, v naravi svoje mesto in da je to treba upoštevati.

Lahko pa ptice in veverice kljub prepovedi hranjenja živali na javnih površinah po mili volji hranite v parku Tivoli. Le na pravilno vrsto hrane ne pozabite: namesto kruha, ki nima prav veliko vitaminov in mineralov, izberite raje semena, zelenjavo in podobno hrano, ki jo lahko živali tudi same najdejo v naravi. Pa mirno druženje vam želimo!

NE HRANITE PROSTOŽIVEČIH ŽIVALI NA JAVNIH POVRŠINAH

Ribe, race in golobi so prostoživeče živali, ki jih ni treba hraniti, saj hrano poiščejo v svojem naravnem okolju. Človek s hranjenjem posega v naravno ravnovesje in vpliva tudi na številčnost populacij, organska hranila, na primer kruh, ki ga vržemo racam, pa škodljivo vplivajo na kakovost vode in lahko povzročijo pomanjkanje kisika, ki privede do pogina rib.

Leta 2015 je MOL spremenila Odlok o urejanju in čiščenju občinskih cest in javnih zelenih površin. S tem je uredila izjeme pri prepovedi hranjenja živali, ki živijo prosto v naravi, tako na občinskih cestah kot na javnih zelenih površinah, kajti nekontrolirano hranjenje teh živali povzroča onesnaženje javnih površin. Namen odloka je bil dosežen, čeprav se še vedno najdejo meščanke in meščani, ki se jim golobi smilijo in ki mečejo ostanke hrane ter drobtine na javne površine, kjer se zadržuje večje število ptic. To, kot že prej zapisano, ni dovoljeno.

HRANJENJE ŽIVALI NA JAVNIH POVRŠINAH NA OBMOČJU MOL JE PREPOVEDANO, ZA KRŠITELJE PA JE PREDVIDENA GLOBA.

Podzemni prostori niso le v središču mesta. Na robu MOL so domačini že dolgo znali kaj povedati o bunkerjih pri Javorju. 1900 kvadratnih metrov velik bunker (drugi bunker je v neposredni bližini) je bil zgrajen po drugi svetovni vojni kot zatočišče za politično elito iz Ljubljane. V tem tisočletju pa so ga odkrili mladci in v njem prirejali zabave, danes pa je postal lokalna atrakcija.

Foto: Leana Herak

Mesto pod mestom

Strop suite Zlata ladjica v istoimenskem hotelu je iz 17. stoletja, stenske poslikave iz 18., repliki parketa in notranjih vrat pa iz 19. stoletja.

ANJA LESKOVAR

Foto: Leana Herak

Skozi celotno zgodovino je človek podzemlje povezoval s temnimi silami, nevarnim in neznanim, hkrati pa ga je podzemni svet vznemirjal. Že pračlovek je nagonsko čutil, da je v jamskih dvorinah varen. Zato ni čudno, da v podzemlju še danes iščemo zavetje, vanj shranjujemo svoje najdragocenejše premoženje ter pospravljamo vse, kar je na površini še vedno tabu – umazanijo, iztrebke, umrle ...

Podzemlje je prostor, poln paradoksov, povezan s številnimi globokimi čustvi, in še vedno velika neznanka, tudi v Ljubljani. V številne ljubljanske podzemne prostore zaradi (ne)varnosti, nedostopnosti ali neraziskanosti zato nismo mogli. V nekateri pa so nam le odprli vrata. Gremo pod zemljo!

Ko stojim na vrhu Šentviškega hriba, le hrup prometa, ki nenadoma izgine pod hrib, izdaja, da se pod ogromnima vodohranoma za potrebe gašenja skriva predor. Z Boštjanom Smrdeljem, vodjo Darsovega regionalnega nadzornega centra, storiva to, kar je v običajnih okoliščinah prepovedano. Ustaviva se v odstavni niši predora. Kamere zaznajo, da se dogaja nekaj nenavadnega, in varnostni sistem z utripanjem smernikov in semaforjev

opozori voznike, naj vozijo previdno. Če bi se nama pokvaril avto, bi nama lahko nadzornik prek sistema ozvočenja na prižgan radio v vozilu sporočil navodila za reševanje. Lahko bi sprožila alarm, ki nemudoma aktivira požarni algoritem prezračevanja, ali manjši požar začela gasiti sama. A najvarneje se je, tudi zaradi prometa, ki se ni občutno upočasil, čim prej umakniti v ubežni prečnik (idealno je to storiti skozi avtomobilska vrata pri steni predora). In res vstopiva. Ko zapreva težka vhodna vrata vanj, za sabo pustiva hrup, izpuhov poln zrak in nevarnost. Tu je suh, prezračen in miren prostor, s telefonom in zvočniki povezan z nadzornim centrom. In od tod imava odprto varno pot do druge predorske cevi.

Pod Celovško cesto, po kateri krenem proti središču mesta, se kot drugod po Ljubljani vijejo kilometri vodovodnih, toplovodnih, plinskih, kanalizacijskih in drugih napeljav. Na območju MOL jih je več tisoč kilometrov. Težko si predstavljam, kakšna gradbeniška nočna mora je v mestu kopati podzemne zbiralnike odpadkov, izkopavati kleti ali popravljati napeljave.

Družina Kozler teh težav zelo verjetno še ni imela, ko je v 19. stoletju gradila stavbo današnjeg

Predor Golovec ubežnih prečnikov nima, ker je kratek, predor Šentvid pa jih ima šest in enega dodatnega, ki povezuje glavno cev z izvozno. Ležijo na največ 250 metrov razdalje in so označeni z navpičnimi zelenimi LED-lučkami na levi strani vozišča, od koder ubežni prečniki vodijo v drugo cev.

Pivovarne Union. Sobane in predori pod pivovarno so namreč ponekod osupljivih dimenzij. Zagotovo vodijo do Celovške ceste, urbani mit, da potekajo do Cekinovega gradu v Tivoliju, pa ni potrjen. V njih so še pred nekaj leti hranili znane zmajevе sode in steklenice, saj ima podzemlje ugodno in predvsem stalno temperaturo, pravi Alenka Rozman iz pivovarne. Hlad so izkoriščali že v času Kozlerjevih. Iz podzemnih cistern so imeli menda celo speljane cevi, po katerih je pijača ob ljudskih veselicah prišla do pitnikov na površju.

Skok čez Rožnik, ki je prepreden s podzemnimi prostori in zaklonišči, ter spust skozi tivolske

podhode me prestavita pred Cankarjev dom. Tudi z bujno domišljijo si težko predstavljam, da je pod mano še dvakrat toliko stavbe, kot je je nad ploščadjo. S Stojanom Venetom, varnostnim inženirjem, se odpraviva v njeno drobovje in začneva bloditi skozi labirint stopnic, vrat in hodnikov. No, blodim jaz, ker mi kmalu ni več jasno, kje sva, Stojan pa skoznje mojstrsko navigira. Da so pri v sedemdesetih letih pri pridobivanju sredstev upravičili drago gradnjo, so v načrte vključili tudi atomska zaklonišča s strašansko debelimi zidovi, ki se po štirih desetletjih odlično držijo. Med osamosvojitveno vojno je bil tu sedež slovenskega generalštaba, številni ključni zaposleni pa so takrat v Cankarjevem domu večkrat kar prespali. Danes ti prostori služijo drugim namenom. Vsak kotiček je izkoriščen za garderobe, opremo in priprave nastopajočih; teh vsako leto na odru stoji kar 17.000. Zato ne bi škodilo, če bi se podzemni prostor še razširil, a žal to ni mogoče in smotno. Že zdaj je najnižja točka Cankarjevega doma pod nivojem Ljubljance, podtalnica pa nenehno obliva podzemne zidove. Na vseh štirih straneh so tako črpališča, ki skrbijo, da na vodi sedeče podzemlje stavbe ostane suho. Poleg tega je središče mesta polno arheoloških ostalin, ki jih je v imenu spoštovanja zgodovine treba ohraniti.

Med najzanimivejšimi ostalinami, ki so raztresene po vsem mestnem središču, so rimske kloake. Spoštovanja vreden podzemni kanalizacijski sistem je že pred tisočletji skrbel za higieno mesta in preprečeval eksplozijo bolezni. Vseeno pa, poudarja dr. Bernarda Županek, kustosinja za antiko v Mestnem muzeju Ljubljana, javna stranišča z vprašljivo higieno, denimo skupnimi spužvami za brisanje, niso preprečila številnih okužb prek

V stavbi z mikroskopi na Kemijskem inštitutu vlada popoln mir. Mobiteli tu ne delujejo, saj so prostori zgrajeni kot Farradayeva kletka. »Mikroskopi nas umirjajo,« pravi kolega dr. Dražića. Verjetno tudi zato, ker najzahtevnejše mikroskopiranje opravljajo med 18. in 20. uro, ko se mesto in inštitut umirita in so zato rezultati najnatančnejši.

Foto: Leana Herak

zajedavcev. Večina kloak je bila uničena med sodobnimi gradnjami, nekaj ostalin pa je še vseeno na ogled. V navedenem muzeju je podzemna kloaka na ogled in situ, pri Aškerčevi gimnaziji pa je na površju na ogled pokrov kloake. Skoznje so po potrebi dostopali do kloak in jih čistili, kar je bilo nujno, saj je bil njihov padec majhen. Usedline so po zbiti glini, opeki ali hrastovih brunih menda le počasi polzele proti Ljubljanci.

Stopim onkraj nekdanjega južnega obzidja Emone in se iz preteklosti odpravim v prihodnost. S prof. dr. Goranom Dražićem z Odseka za kemijo materialov se spustim v globino Kemijskega inštituta, kjer na vrstičnem presevnem elektronskem mikroskopu odkrivajo nove svetove. Prek mikroskopa namreč opazujejo atomsko zgradbo snovi in spoznavajo značilnosti, ki prispevajo ključne informacije pri razvoju baterij, katalizatorjev in elektronskih komponent. Ker je ločljivost več metrov visokega mikroskopa ogromna, tudi do 100.000-krat večja od optičnega mikroskopa, ga

Foto: Leana Herak

Od koderkoli v Cankarjevem domu je mogoče skozi hodnike in številna vrata priti do koderkoli. Zato se zlahka zgodi, da zatavaš, nekaj korakov naprej pa že stojiš na odru Gallusove dvorane. Ta je v celoti pod zemljo, še globlje pa je ogromen podzemni prostor, ki omogoča menjavo odra. Celoten oder spustijo v globino, nanj zapeljejo nadomestni oder z rotacijo ali oder z akustično školjko in ga spet dvignejo.

Še pred nekaj leti so bili kletni prostori predorov pod Pivovarno Union, v katerih je še videti originalne opeke, odprti celo za prireditve. Danes so zaradi nevarnosti porušenja zaprti.

Foto: Marko Alpner

V depojih je večina predmetov, ki jih ima v upravljanju Narodni muzej Slovenije (lastnik je država). Preden jih shranijo v za vlago neprepustne premične omare, jih očistijo, les zaplinijo proti črvom in opravijo manjše konservatorske posege. Predvsem pri blagu pazijo, da z njim ne prinesejo kakšnega molja. En sam molj bi lahko uničil vse predmete iz blaga.

Foto: arhiv MGML, avtor: Tilen Kozamernik

Rimske kloake so bile presenetljivih dimenzij, kloako na sliki so odkrili leta 2018 pri obnovi avditorija v Križankah. Bočni zidovi iz lomljenega kamnja so bili od 60 do 90 centimetrov vsakebi, višina trdnega obokanega stropa iz zidakov pa je ponekod dosegala tudi 150 centimetrov. Stranski kanali so bili manjših dimenzij.

Foto: Miran Juršič

Pod osrednjo stavbo UKC Ljubljana so predori v dveh nivojih. Ker je klančin veliko, je omejitev hitrosti na pet kilometrov na uro tukaj nujna, vožnja s skiroji in kolesi je prepovedana. Dobrodošle so tudi posebne naprave, ki jih pritrdijo na vozičke in postelje, s katerimi prevažajo paciente, ter z njihovo pomočjo zavirajo.

pri delu ne sme zmotiti nič. Celotna stavba je zato na pilotih, naprava pa stoji na blažilnikih tresljajev. Celo tako občutljiv je, da bi ga motil pretok zraka iz klime, zato se šest metrov visok prostor na zahtevanih 20,5 stopinje Celzija hladi s paneli.

Tako zahtevnih klimatskih pogojev depojski prostori Narodnega muzeja Slovenije na Metelkovi sicer ne potrebujejo, je pa bistveno bolj hladno. Ddr. Mateja Kos, v. d. direktorice, odpre ognjevarna vrata in pred mano se zvrstijo topovi, staro pohištvo in oprema. Tla pod nogami se mi zamajejo; zaradi zgodovinskih čudes okoli mene, pa tudi zato, ker so po tleh ohlapno položeni leseni tlakovci. Če klimatske naprave škodljive vlage ne bi zmogle

zadostno izločati iz zraka, bi se ta najprej zažrla v tla in ne v muzejske predmete. Za vsakimi vrati se namreč skrivajo številne dragocenosti: stekleni in keramični predmeti, tekstil, slike ... Vsak sklop predmetov zahteva svojo tipično temperaturo in vlažnost. Za steklo je potrebna nizka vlaga, saj ga lahko ta nepopravljivo uniči, les potrebuje nekoliko več vlage, v večini prostorov pa je temperatura nižja od 18 stopinj Celzija.

Medtem ko sem bila v muzejskih depojih hvalježna za bundo, sva jo z Miranom Barukčičem, poveljnikom Civilne zaščite UKC Ljubljana, v kleti osrednje stavbe Kliničnega centra hitro slekla. Po velikem delu 3,5-kilometrskega podzemnega

kampusu, ki povezuje osrednjo stavbo z večino klinika, inštitutov in fakulteto, namreč potekajo toplotne cevi. Dodatno pa prostorne tunele greje živahen promet električnih dostavnih vozil, ki po celotnem območju razvažajo hrano, zdravila in opremo. Niti v najbolj mirnih obdobjih dneva in leta se podzemno mravljišče ljudi tukaj ne ustavi.

Samo ugibamo lahko, kaj si bodo znanamci mislili o našem delovanju, ustvarjanju in življenju, ko bodo čez tisočletja odkrivali naše podzemne sledi, kot mi odkrivamo ostaline svojih prednikov. Imamo pa že zdaj v podzemlju še vedno precej neodkrita in neznana. A naj kar tako ostane – malo skrivnostnosti podzemlju pač pritiče.

Leta 1957 na pohod s puškami

Danes Pot ob žici, včasih Partizanski pohod. Vedno pa bolj ali manj podobna pot z zgodovinskim pomenom ter priložnostjo za rekreacijo in tekmovalni duh. Vzбудili smo nostalgijo in spomine na začetke pohoda obujali z dvema izmed tekačev prvega pohoda, Anonom Majcnom in Janezom Pavčičem.

MOJCA GRIZOLD

V začetku maja se vsako leto na pot okoli Ljubljane odpravi več kot 30.000 pohodnikov in tekačev. Govorimo o vsem znanem pohodu Pot ob žici, ki je skozi leta dobival različna poimenovanja in sčasoma postal množična rekreativna prireditev. Danes ni le počastitev spomina na z bodečo žico obdano Ljubljano, temveč ljudi spodbuja k aktivnemu življenju in druženju.

Malokdo pa ve, da je prvi pohod potekal že leta 1957, ko so bili spomini na italijansko in nato nemško okupacijo še zelo živi. Takrat se je imenoval Partizanski pohod ob žici okupirane Ljubljane in so ga organizirali ob prvem slovenskem festivalu telesne kulture. V primerjavi z danes ni bil drugačen le po poimenovanju in številnosti obiska, takrat 60 moških in 14 žensk. Tekalci, ki so tekmovali v peterkah, so se na pot odpravili z nahrbtniki in vojaškimi puškami. »Puške so bile težke sedem kilogramov, kar ni bilo tako enostavno nositi,« se spominjata 87-letni Anton Majcen – Zvone in 94-letni Janez Pavčič, ki sta bila med tekači na prvem pohodu. Oba z nasmeškom pripovedujeta o ekipnem duhu. »Pomagali smo si tako, da smo se pri nošenju pušk izmenjevali in je nekaj časa nekdo nosil dve ali več pušk hkrati, da so drugi malo počivali,« razlaga Majcen. »Če je bil kdo zelo utrujen, smo ga navezali na štrik, da smo ga malo vlekli in mu tako pomagali,« ga dopolni Pavčič. Puške pa niso bile edini izziv. Tla so bila takrat namreč posuta z gramozom in pravita, da je bil

občutek, kot da bi tekli po iglah. Svoj delež pri tem je imela tudi obutev, ki vsekakor ni bila tako udobna kot dandanes. »Obuti smo bili v čevlje Borovo z ravnim podplatom. Na cilj smo vsi prišli povsem ožuljeni,« pravi Majcen.

A niso se predali. Pa ne le zato, ker so bili pravi športniki, tekači s kondicijo – tisti v Majcnovi peterki so skupaj trenirali v atletskem odredu Olimpije. Motivirala jih je tudi mikavna nagrada za prvo mesto. »Po šestih kilometrih se je zgodilo, da je nekdo iz ekipe omagal. Pa se je kar ulegel na tla in rekel, da ne zmore več. No, pa ga je nekdo prijel in mu rekel: 'Rudi, vstani, ure bomo dobili, prvi smo!'« pripoveduje Majcen. In če se sprašujete, nagrada je bila ura Cortebert, prva kvalitete, in je za tiste čase pomenila visoko vrednost. »Kot da bi danes dobil avto,«

ilustrira Majcen, ki mu je skupaj z ekipo uspelo doseči prvo mesto.

Na cilju veselju nista botrovala samo prvo mesto in nagrada, temveč tudi dejstvo, da je konec. »Tako smo se sezuli. Janko Svetina je kar vreščal od bolečin, zato smo ga hitro zmasirali. Nato smo v Gramozno jamo kot zmagovalci položili še venec, nagrade pa sem bil jaz edini sposoben prevzeti,« se še spominja Majcen.

Letos bo že 65. Pohod ob žici potekal od 4. do 6. maja. Na njem organizatorji pričakujejo najmanj 35.000 pohodnikov in tekačev. Vse podrobnosti o pohodih in tekih so na spletni strani pohod.si.

MARKO JUKIĆ
urednik profila na Instagramu
@pogledzbalance

Na pragu tihe mobilne revolucije

Pogosto sogovornik opazi, da sem se pripeljal s kolesom, in pohvali mojo požrtvovalnost. Z odgovorom sem kar malo v zagati, ker ne vem, s čim sem si to zaslužil, moje navdušenje nad mestnim kolesarjenjem namreč ni niti malo povezano z odrekanjem, ampak samo z užitkom in udobjem, ki ju omogoča električno kolo. Po Ljubljani se namreč razen redkih izjem nikoli ne vozim z avtomobilom. Z otroki se peljem v vrtec in šolo, grem v službo, trgovino, po opravkih – vse na kolesu.

Naj naštejemo nekaj prednosti, ki mi jih prinaša moje e-kolo. Vsak dan se zmer-no rekreiram; vožnja z električnim kolesom je sicer manj naporna, ampak nekaj truda pa vseeno zahteva. Skrb za okolje prinaša dobrodošle karma točke. Potem pa je tu finančni prihranek, vsaj dolgoročen. Kakovostna električna kolesa res niso poceni, ampak skozi čas se prihranek kopiči.

Sploh zato, ker me je kolo odvrnilo od nakupa drugega družinskega avtomobila oziroma mi pokazalo, da ga sploh ne potrebujem. In nazadnje predvidljiv potovalni čas. Ker vpliva prometa praktično ni, točno vem, kdaj bom prišel na cilj. To je med prometnimi konicami pogosto hitreje kot z avtomobilom, tudi zato ker mi ni treba iskati parkirnega mesta. Vse to velja tudi za navadna kolesa, ampak sam sem navdušen predvsem nad električnimi, ker imajo lahko tako velik vpliv na življenjski slog. Pri e-kolesu odpadajo praktično vsi razlogi, zaradi katerih se raje odločimo za nakup avtomobila. Uporabni so vse leto, v vsakem vremenu, na vsakem terenu in za vse namene.

Zdi se mi, da smo na pragu tihe revolucije na področju mestne mobilnosti. Glavni dejavnik teh sprememb je napredek pri električnih baterijah in drugih sestavnih delih, ki poganjajo ne le električna kolesa, ampak tudi skiroje, tricikle, lahka dostavna vozila in nešteto drugih inovativnih oblik prevoza. Množična uporaba vseh teh vozil bo zahtevala svoj čas in spremembo infrastrukture, predpisov in miselnosti, kar ni preprosto, je pa neizogibno, če želimo omiliti okoljske spremembe. Urbani transport mora postati bolj učinkovit, kot je zdaj, ko moramo poleg teže voznika premikati še nekaj ton jekla in tako zastrupljati okolje, povzročati nepotrebne smrti in si kvariti kakovost življenja.

Ljubljana sledi tem trendom in ob vseh prenovah cest ureja kolesarske steze, ponekod tudi na obstoječi infrastrukturi. Zelo mi je tudi všeč, da veliko enosmernih cest dovoljuje nasprotni promet s kolesom, čeprav brez dodatnih sprememb infrastrukture to še vedno ni dobra rešitev za ranljivejše kolesarje. Tudi zaprtje centra mesta za avtomobile je izjemen in odmeven uspeh. Vendar potrebujemo več kot to. Če želimo izkoristiti tehnološki napredek in uresničiti ves potencial mesta kot odličnega bivanjskega okolja, bodimo še pogumnejši. Pomislite, kaj vse bi bilo možno, če bi bilo v mestu manj avtomobilov in parkirnih mest! Bi se lahko otroci večkrat igrali pred svojim blokom? Bi lahko zasadili več dreves? Se sprehajali po nešteto več kombinacijah poti, ker bi veliko več ulic postalo prijetnih? Kako bi se

spremenil zvočni odtis Ljubljane? Koliko bi več Ljubljane bilo bolj podobne centru mesta, če pri načrtovanju naših ulic ne bi postavljali pretočnosti avtomobilskega prometa na prvo mesto?

Če so vam te misli prijetne, naj vam prenesem še glavno sporočilo – že zdaj je izbira električnega kolesa namesto avtomobila boljša za vse poti v mesto. In ne mislim samo boljša za okolje ali družbo – čeprav tudi – ampak za vsakega posameznika. Upam, da se vidimo na kolesarskih stezah.

KAJ VSE BI BILO MOŽNO, ČE BI BILO V MESTU MANJ AVTOMOBILOV IN PARKIRNIH MEST?

DOC. DR. MARJETKA CONRADI
predsednica društva Slovenske specialkarke

Specialkarke v pomladnih barvah

Da na športnih kolesih srečujemo vse več punc, ni več skrivnost. Pravzaprav je to kar dejstvo. Punce kolesarimo. Kolesarimo za zdravje, za dobro počutje in preprosto zato, ker je kolesariti fino.

Predavnimi 16 leti, ko sem se kot popolna začetnica prvič srečala s specialko in si jo takoj tudi kupila, nekako tako kot se kupita kruh in mleko, sem se počutila res posebno. Ženske na specialki smo bile takrat namreč prava redkost. Danes je zgodba povsem drugačna; vse več nas je, specialkark, ljubiteljic specialk in vetra v laseh. Kolesark, ki bogatimo slovensko kolesarsko sceno. In prav je tako. To pomeni, da se žensko kolesarstvo v Sloveniji razvija. V pravo smer. In poleg tega: tudi danes specialkarke nismo prav nič manj posebne kot v kolesarski »pradavnini«.

Razcvet kolesarstva v preteklih letih je botroval temu, da smo se končno tudi ženske

na specialkah začele povezovati. Ob boku vsem moškim društvom, združenjem in rundam. Leta 2014 se je rodilo čisto pravo žensko kolesarsko društvo Slovenske specialkarke. Najprej neformalno, pozneje pa na pobudo kolesark še formalno. Še vedno pa prostovoljno. Društvo s spletno stranjo **specialkarka.si** deluje uspešno še danes in vsako leto poveže več specialkark. Zdaj nas je že okrog sto iz vse Slovenije. Veliko kolesark namreč ne more kolesariti s svojimi partnerji ali moškimi prijatelji, ker bodisi niso dovolj samozavestne bodisi nimajo dovolj kilometrov v nogah. Zato si poiščejo žensko družbo na kolesu, v kateri lahko združijo prijetno s koristnim, nabirajo kilometre in krepijo svojo kolesarsko samozavest. Vse to pa rade nadgradijo tudi s klepetom ob kavi na poti. To najdejo pri nas, Slovenskih specialkarkah. Če nas kdo še ne pozna, pa nas lahko v prihodnje prepozna po naših barvitih dresih v pomladno-poletnih odtenkih rožnate, modre in zelene. Tako vsakič znova obarvamo sivino slovenskih cest, hkrati pa smo opazne za voznike na štirih kolesih, kar je za varnost na kolesu ključnega pomena.

Slovenske specialkarke imamo do danes za sabo vrsto uspešnih družabnih kolesarskih dogodkov, od daljših kolesarskih izletov, danes že tradicionalne vsakoletne ženske stotke do nekajdnevni spomladanskih priprav. Med kolesarsko sezono imamo enkrat na teden skupno vožnjo, na kateri zapedaliramo po obrobju Ljubljane. Najraje po Ljubljanskem barju do Gornjega Iga ali pa v drugo smer na Šentjošt. Včasih nas pot zanese tudi v dolino Besnice. Izbiramo terene, ki jih lahko po službenih obveznostih v zmernem tempu pre-kolesarimo v največ dveh urah. Sama stremim k temu, da naše vožnje niso le suhoparen trening ali pobeg iz kroga vsakdanjih obveznosti, ampak da punce od naše skupinske vožnje tudi kaj odnesejo. Zato na vse novinke rada prenašam svoje kolesarske izkušnje in znanje ter jim svetujem glede tehnike vožnje. In pristih, ki se rund redno udeležujejo, je opazen napredek v vožnji, kar me zelo veseli.

Poudariti velja, da pogovor »dober glas seže v deveto vas« drži tudi za Slovenske specialkarke, saj smo se v vseh letih našega delovanja iz Ljubljane razširile še na Štajersko in Gorenjsko, kjer imajo punce v kolesarski

sezoni prav tako organizirana tedenska srečanja na kolesu.

Na koncu pa naj omenim še, da se je skupaj z vzponom ženskega kolesarjenja spremenil tudi odnos kolesarjev do kolesark. Medtem ko so nas sprva gledali kot deveto čudo, nas zdaj, ko vidijo, da mislimo resno, spodbujajo. Tudi kolesarijo radi z nami. In še prav fino se jim zdi, čeprav nas morajo kdaj pri osvajanju klancev kakšno minuto počakati.

Zaključim lahko, da je kolesarjenje »in«. Za punce in za fante. Že znameniti fizik Albert Einstein je življenje primerjal z vožnjo s kolesom – da obdržimo ravnotežje, moramo ostati v gibanju. In gibanje je življenje. Pa naj bo to prevoz s kolesom od točke A do točke B, kolesarjenje za dušo ali pa kolesarjenje za (osebno) zmago.

MED KOLESARSKO SEZONO IMAMO ENKRAT NA TEDEN SKUPNO VOŽNJO, NA KATERI ZAPEDALIRAMO PO OBROBJU LJUBLJANE.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališča MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Igra borbe in plesa

MIHA ŠTAMCAR

Po hodniku stavbe na Metelkovi 10 se razlega ritmična glasba, če dobro prisluhnemo, lahko slišimo tudi topotanje nog in živahen klepet. Medtem ko v mestu še vztraja zimski mraz, se v enem tukajšnjih ateljejev člani športno-kulturnega društva Gibatorij učijo eksotične brazilske borilno-plesne veščine capoeire. Spremlja jih baterija, orkester, ki ga sestavljajo tamburin s kraguljčki, boben in berimbau, tradicionalni glasbeni lok z eno struno, osrednje glasbilo v orkestru, ki naznani začetek in konec ter narekuje ritem. »Okoli baterije se oblikuje krog ljudi, ki spremljajo orkester s ploskanjem in petjem. Glasba prenaša dobro energijo oziroma axe, kot ji rečemo capoeiristi, da se lahko začne igra življenja, modrosti in pretkanosti, z eno besedo – capoeira.«

Pogovarjamo se s Katjušo Kovačič, gibalno, pedagoginjo in umetniško vodjo športno-kulturnega društva Gibatorij. S capoeiro se je seznanila prek Joseja Ubalda Dos Santosa, Brazilca, ki živi in dela v Trstu, uveljavil pa se je pod imenom mojster Alegria. »Velikokrat rečemo, da je capoeira gibalni dialog, da se med sabo pogovarjamo z gibi, ne z besedami. Spremlja jo glasba, ki je v Braziliji zelo naravna in ves čas prisotna. Ko se je priučimo, lahko tudi prek glasbe sprostimo čustva, ki jih sicer ne znamo spustiti iz sebe.«

Capoeira prihaja iz Brazilije, kjer za to dejavnost uporabljajo glagol »jogar«. V slovenščini bi torej rekli, da se capoeiro igramo. V njej se prepletajo elementi borilnih veščin, akrobatike in plesa, ki jih udeleženci izvajajo ob hipnotičnih ritmičnih tradicionalne ali moderne brazilske glasbe. Osnovni korak, ki se imenuje ginga, je nihanje naprej in nazaj s telesom, zaradi katerega so borci oziroma plesalci ves čas v gibanju. Prvotno so capoeiro v svojih barakah plesali afriški sužnji na plantažah.

Ne glede na slog je to igra življenjske iznajdljivosti, prelisičenja nasprotnika, zavzemanja svojega mesta v družbi in gibalni dialog, ki z ritmom in pozitivno energijo ustvarja sodoben ritual. »Pri capoeiri se naučimo s kreativnim pristopom reševati kakršenkoli izziv. Z vadbo izboljšamo gibljivost in stabilizacijo sklepov, ravnotežje in razumevanje telesa, gibanje v vse smeri, neverbalno komunikacijo, samozavest in občutek za ritem. Verjamemo, da capoeiro lahko prilagodimo praktično vsakemu telesu,« je prepričana naša sogovornica.

V Gibatoriju, ki ga vodi skupaj s partnerjem Nikolo Oreškovičem, se poleg capoeire ukvarjajo še z uličnim gledališčem, sodobnim plesom in akrobatiko. Organizirajo različne delavnice in likovne dogodke. Z vsem tem pa želijo odrasle in otroke spodbuditi k aktivnemu življenjskemu slogu, druženju, radovednosti, ustvarjalnosti in »joganju«. Ko se vreme malce otopli, pa le sledite zvokom brazilske glasbe. Ekipe Gibatorija takrat treninge capoeire preseli na ljubljanske ulice in v parke, zato obstaja velika verjetnost, da jih boste kdaj srečali med sprehodom po mestu. Morda pa vas premami in se jim pridružite.

Več informacij o treningih capoeire z Gibatorijem poiščite na spletni strani **capoeira.si**.

GLASBA PRENAŠA DOBRO ENERGIJO, DA SE LAHKO ZAČNE IGRA ŽIVLJENJA, MODROSTI IN PRETKANOSTI.

Sproščeno življenje v zelenem mestu

Radovednost je Alesyo Selino Staltner pri rosnih 17 letih iz ukrajinske Odeše pripeljala v Ljubljano. Odločila se je okusiti življenje v tujini in se na Fakulteti za družbene vede vpisala na študij komunikologije. Kmalu je spoznala, da je bila to pravilna odločitev, saj svojo prihodnost tudi po študiju vidi v naši prestolnici. Tu sta jo očarala predvsem povezanost mesta z naravo in počasnejši tempo življenja.

MOJCA GRIZOLD

Končujete podiplomski študij komunikologije. Kako to, da ste izbrali ravno fakulteto v Ljubljani?

V Odesi, od koder prihajam, sem spoznala fanta, katerega oče je Slovenec. S fantom sva se odpravila na izlet v Ljubljano, ki naju je takoj navdušila. Od nekdaj sem si želela študirati v tujini, zanimalo pa me je tudi življenje v Evropi, zato sva se skupaj odločila za študij na FDV. Povsem po naključju sem odkrila študijsko smer komunikologija – medijske in komunikacijske študije. Zdela se mi je dovolj široka, odprta in zanimiva, da me je pritegnila. In tako sem se pri 17 letih odselila od doma.

Preseliti se pri tako rosnih letih je zagotovo razburljivo. Kako se spominjate svojega prihoda sem?

Na začetku sem bila malce osamljena, saj še nisem poznala veliko ljudi. Spomnim se, kako prijazni so bili vsi moji sošolci, in to me je prijetno presenetilo. A žal za spoznavanje ni bilo veliko časa, saj je nedolgo po začetku študijskega leta izbruhnila korona, zato so predavanja potekala na daljavo. Tako je bilo druženje in sklepanje novih prijateljstev še težje. Obenem pa sem opazila, da Slovenci potrebujete malo več časa, da se odprete in spletete prijateljske vezi, torej je bil to dvojni izziv. Zdaj lahko že rečem, da sem si ustvarila kar nekaj dobrih prijateljstev.

Kot redna študentka imate vsa predavanja v slovenščini. Kako pa ste se s tem izzivom spoprijeli na začetku, ko še niste znali jezika?

V osnovi šoli v Ukrajini sem se učila poljskega jezika, ki je zelo podoben slovenščini, pa tudi ukrajinsčina ima z njo precej skupnega. To mi je zelo pomagalo pri razumevanju. Seveda pa sem se nekaj mesecev pred začetkom študija vseeno začela intenzivno učiti z jezikovno učiteljico. Prijavila sem se tudi na tečaj slovenščine za tujce, ki ga brezplačno organizira Univerza v Ljubljani. Na začetku študija je bilo vseeno kar težko slediti, saj profesorji govorijo zelo hitro. Zato so bili moji zapiski bolj slabi. Pri prvem kolokviju se mi je zgodilo celo to, da nisem dobro razumela, kaj kolokvij sploh pomeni. Mislila sem, da bo dovolj to, kar sem si zapomnila s predavanj. Oddala sem prazen list. No, po tem pripetljaju mi je bilo vsekakor jasno, da se moram na kolokvij dobro pripraviti.

Odesa, kjer ste odrasčali, je veliko večje mesto kot Ljubljana. Kako doživljate to razliko?

Predvsem mi je všeč, da se lahko peš v kratkem času sprehodim do centra mesta. Zelo me pritegne tudi to, da je po vsej Ljubljani ogromno dreves, parkov in zelenih površin. Občuti se povezanost mesta z naravo. Človek se tu počuti sproščeno, morda ravno zaradi tega. Čeprav je Ljubljana največje mesto v Sloveniji, je v primerjavi z Odeso ali drugimi večjimi mesti življenje tu lepo počasno.

»ZELO ME PRITEGNE TO, DA JE PO VSEJ LJUBLJANI OGROMNO DREVEŠ, PARKOV IN ZELENIH POVRŠIN. OBČUTI SE POVEZANOST MESTA Z NARAVO.«

Po načinu hoje opaziš, da ljudje ne hitijo tako kot drugod – sprehajajo se, gledajo naokoli – v Ukrajini pa vsi nekam hitijo. Se pa v primerjavi z Odeso, ki slovi po žuriranju, majhnost mesta občuti v tem, da je manj restavracij, kavnarn, nočnih klubov in podobnega.

Od daleč spremljate trenutno dogajanje v svoji domovini. Kako ohranjate stike in povezanost?

Vsak dan spremljam novice o vojni in dogajanju v Ukrajini. S prijatelji, ki še živijo tam, se tudi redno slišimo in ohranjamo stike. Tako ostajam ves čas povezana z domovino. Na življenje tam imam zelo lepe spomine in takšne ohranjam še naprej.

Kmalu se bo študij iztekel. Kakšne so vaše želje za prihodnost?

Svojo prihodnost vidim tukaj. Rada bi ostala v Ljubljani, si našla zaposlitev. Življenje tu mi je zelo všeč. Tako lepo sem se navadila nanj, na slovenske navade in jezik, da si ne želim vsega tega ponoviti znova v neki drugi državi in drugem mestu.

Knjižnice so prostor idej

Naše mesto poleg svoje lepote slovi še po tem, da ima eno izmed najbolj razvejenih in dostopnih knjižničnih mrež v Evropi. Do zakladnice znanja, pustolovščin, pravljic in pesmi se večina meščank in meščanov lahko sprehodi v nekaj minutah, če to ni možno, pa jim na pomoč priskoči bibliobus. Knjižnice pa niso več samo izposojevalnice gradiva. Postale so tudi pomemben javni prostor, kjer si lahko izmenjujemo izkušnje, mnenja in ideje.

NINA KOŽAR

V

stavbi na Kersnikovi ulici 2 smo še pred nekaj desetletji v blagovnici Supermarket kupovali krila, srajce in hlače, danes pa njena tri nadstropja in še klet zaseda Knjižnica Otona Župančiča. Tako kot v Kranju, Škofji Loki in Velenju se je tudi tu potrošništvo umaknilo skupnemu dobremu, police pa so namesto s cenami označene s tablicami, ki nam kažejo pot do kriminalnih romanov, romanc, poezije in leksikonov. V pritličju se je pred sprejemnim pultom naredila vrsta, ki pa se hitro premika. To bi bila v veleblagovnici nevšečnost, v knjižnici pa je dobra novica, ki nam sporoča, da bralcev še ni zmanjkalo. Povzpnejo se v prvo nadstropje, na oddlek s stvarno literaturo. Kazalci na uri se približujejo poldnevu, stoli pri mizah pod okni pa so že zasedeni z mladimi študenti. Zunaj je pomlad, ki bi jih lahko hitro premamila

v ščebet, a so vseeno zatopljeni vsak v svoje knjige in računalnik, pred skušnjava pa jih varujejo slušalke.

»V čitalnicah je zaželen tišina, v mediateki pa se obiskovalci lahko po mili volji pogovarjajo na sobni jakosti,« pojasnjuje Barbara Cesar, vodja Knjižnice Otona Župančiča. »Knjižnice že nekaj več kot desetletje niso le izposojevalnice, ljudje pa so se šele v zadnjih letih navadili, da so lahko tukaj, kolikor časa želijo. To je njihov skupni prostor. Tu se lahko zadržujejo, ne da bi jim za to bilo treba plačati.« In res. V mediateki so se za mizami med policami s filmi, glasbo in stripi že začeli zbirati šahisti. Veseli so vsakega izziva, zato se lahko z njimi pomerite v partiji kraljevske igre, lahko pa jih poprosite tudi za začetniško lekcijo.

V KNJIŽNICI SI POLEG KNJIG, GLASBE, FILMOV, IGER IN IGRAČ LAHKO SPOSODIMO TUDI DRUŽBO SVOJIH SOMEŠČANOV, KI PRAV TAKO IŠČEJO STIK.

Figure lahko premikamo tudi v nekaterih drugih ljubljanskih knjižnicah. V Knjižnici Fužine na Preglovem trgu 15 poleg knjig izposojajo še družabne igre in mize za igranje. Morda celo soigralce, če nimamo svojih in tam srečamo koga, ki ima malce prostega časa. To priložnost je z veseljem izkoristila družba, ki se tam redno dobiva na partiji taroka. Prebivalci največje ljubljanske soseske pridejo v knjižnico tudi na literarne večere, predstavitve knjig, potopise, delavnice in ure pravljič za najmlajše, ki se poleti preselijo v bližnji park Labirint. Nekateri pogovori, kot je bil nedavni o družinskih odnosih, odprejo duše, ki tam pustijo del svojih bremen, ob tem pa spoznajo, da v tem velikem čebelnjaku stolpnic niso same.

Eno od poslanstev Mestne knjižnice Ljubljana, krovne knjižnične ustanove v mestu, je spodbujanje družinskega branja in vzgoja novih bralcev. Ni nenavadno, da so med najbolj priljubljenimi družabnimi dogodki v enotah Mestne knjižnice Ljubljana ure pravljič. Medtem ko malčki poslušajo pripovedke in rišejo risbice, si starši izmenjajo izkušnje ali pa prosti čas izkoristijo za brskanje po knjižnih policah v miru in tišini. Tudi to dvojje si lahko vsaj za kratek čas izposodimo v knjižnicah. »Dogodki za otroke so zelo dobro obiskani. Poleg pravljič si tu lahko ogledajo še gledališke predstave, družinam so namenjene pravljične vzgojnice,

na katerih se otroci in starši pogovarjajo o različnih temah,« nam med sprehodom po zelo svetli in prostorni Knjižnici Šiška na Trgu komandanta Staneta 8 pove njena vodja Marjeta Kamenšek. Redno jih obiskujejo tudi člani prostovoljnega društva Tačke pomagačke s svojimi psi. Otroci živalim preberejo pravljičice, pri tem pa razvijajo bralne in komunikacijske sposobnosti. Mlade, ki so v letih, ko človek lahko povsem opusti branje ali pa se mu zaveže za vse življenje, poskušajo med knjigami ohraniti z rock'n'roll delavnicami. Vodi jih knjižničar Marko Šturm, nekdanji kitarist skupine Bombe.

Knjižnice so bile od nekdaj shrambe zgodb in idej, zato je prav, da so tudi prostor, kjer te lahko nastanejo. Mreža Mestne knjižnice Ljubljana je s 35 knjižnicami in 47 postajališči bibliobusa tako razvejena, da so vse te ideje in zgodbe dostopne vsem prebivalkam in prebivalcem mesta. Vrata njihovih prostorov so nam vedno široko odprta. Morda v njih najdemo sorodne duše, morda se s kom spustimo v spoštljivo izmenjavo nasprotujočih si mnenj, ki nas bo spodbudila k razmisleku. Tu si namreč poleg knjig, glasbe, filmov, iger in igrač lahko sposodimo tudi družbo svojih someščanov, ki prav tako iščejo stik. Knjižnice so vezivno tkivo družbe in javni prostor, ki je namenjen vsem. Izkoristite ga in pridite kdaj na obisk.

Beremo skupaj

V enotah Mestne knjižnice Ljubljana delujejo najrazličnejše bralne skupine. V njih se družijo ljudje z vseh vetrov, ki radi berejo in se o knjigah pogovarjajo. Te skupine navadno niso velike. »V manjših krogih se ljudje lažje odprejo,« nam je pojasnila Marjeta Kamenšek, vodja Knjižnice Šiška. V njej so svoj prostor našli člani skupine, poimenovane Prisedite k naši mizici. V njej razpletajo teme, ki burijo naše duhove. V francoskem in španskem literarnem krožku seveda berejo in se pogovarjajo v teh dveh jezikih. Knjižnica Bežigrad na Einspielerjevi ulici 1 gosti skupino Razgovoruša, ki bere bosanske avtorje. Na Bralno čajanko ste vabljeni v Knjižnico Grba na Cesti na Brdo 63 in Knjižnico Škofljica na naslovu Ob pošti 29. Bralna skupina Brati inu obstati se vsak zadnji četrtek v mesecu ob 18. uri sestaja na spletu, pogovarja pa se o knjigah, ki so dostopne tudi v e-obliki prek Biblosa. Seznam vseh skupin Mestne knjižnice Ljubljana, v katerih se lahko pogovarjate o knjigah, je dolg, najdete pa ga na spletni strani mklj.si. Prepričani smo, da boste vsaj v eni našli sorodne bralske duše.

① »Obiskujem Knjižnico Šentvid, kjer se enkrat mesečno udeležim pogovorov o prebranih knjigah, ki jih vodi gospa Mateja Kobal. V skupini nas je osem, vsakogar se knjiga dotakne na svoj način. Vsak predstavi svoj pogled, nato se o njih pogovorimo skupaj, na koncu pa naredimo še zaključek. Občasno obiščem še Knjižnico Šiška ali Knjižnico Gameljne. Omenil bi še to, da nisem navdušen nad avtomatizacijo izposoje. Raje ohranjam stike z vljudnim in nevsiljivim knjižničnim osebjem.«

Alberto Avguštinčič, upokojenec

② »V Knjižnico Otona Župančiča sem včlanjen od osemdesetih let. Tu se srečujem z bratom, s katerim enkrat do dvakrat tedensko igrava šah. V mediateki si v miru ogledam kakšno partijo, nato pa še dve uri berem v čitalnici. Najraje imam strokovno gradivo o stvareh, ki me zanimajo, in duhovne knjige, preberem pa tudi kakšen zgodovinski roman. Rad berem. S tem širim svoje splošno znanje in se lažje pogovarjam z ljudmi.«

Čedo Filiposki, upokojenec

③ »V Knjižnici Jožeta Mazovca v Mostah že več let učim šah, od letos pa še tarok. Igramo ob torkih od 18.30 naprej. Izmenično – enkrat v Mostah, drugič v Knjižnici Fužine. Pridružijo se nam igralci vseh starosti, od najmlajših do najstarejših. Če želijo, jim pokažem osnove in jim dam kakšen nasvet, nato pa sami igrajo naprej. Stalna skupina na Fužinah obsega štiri do pet članov, včasih pa jih je tudi 16.«

Niko Praznik, knjižničar

④ »Od začetka leta v Knjižnici Otona Župančiča preživim več časa. Ko se kot študent znajdeš sam v neznanem mestu, iščeš prostor, kjer bi se počutil domače. Jaz sem ga našla v knjižnici. Tu se tudi rada učim, saj imam težave z zbranostjo. Če si čitalnico delim z drugimi dijaki in študenti, mi drugega kot sedeti in študirati ne preostane, saj sem del večje skupnosti, ki stremi k istemu cilju.«

Nana Čelhar, študentka

Po Ljubljani diši

Naše mesto je končno dobilo tudi svoj olfaktorni podpis, linijo treh vonjev, ki jih je oblikovala aromaterapevtka Ana Ličina. Stoodstotni naravni vonji lokalnih aromatičnih rastlin vas bodo gotovo spomnili na marsikaj, kar ste doživeli v zeleni Ljubljani.

MANCA KRNEL

Kakšen vonj ima Ljubljana? Veste, kako diši? Da, urbano življenje je postalo tako dezo-dorirano, da so mesta izgubila svoj osnovni vonj. Pa nič zato. Osnovne, naravne vonje smo pustili v pradavnini. Mostiščarjem za nazaj želimo mnogo užitkov. Naj jim bo. Ob mrzlih jutrih so vonjali od kamniškega gorovja navzdol valeče se oblake. Vonjali so močvirje pod seboj, v vodi trohneče ločje. Vonjali so Ljubljanico, ki je vsako sezono drugače dišala. Vonjali so čebele, ptice. Vonjali so pregosto posajena vranja gnezda, kjer niso postavili hiš na kolih. Na kakšni zanemarjeni parceli ta srhljivo zatohli vonj vztraja še danes. Uživali so v vseh teh lepih vonjih cvetočih dreves, trav, travniškega cvetja.

Iz prazgodovine danes k nam v mesto prinese kvečjemu bolj intenzivne naravne vonje. Kot je vonj rosne sveže košene trave. Vonj po zimi, vonj po megli, vonj po dežju, vonj kupa topečega se snega, v katerem se je vso zimo konzerviralo marsikaj. A Ljubljano odločno in zares definirajo tudi drugi bolj sintetični vonji. Vonj mokrega asfalta, vonj po kvasovkah iz pivovarne, vonj odprte in zaprte tržnice, vonj po novi razstavi. Vonj podhodov. Vonj za restavracijami. Posebno jedeck vonj pri nočnih klubih. Vonj po avtobusu ... In smo šele za začetku.

Ljubljana diši tudi po ljudeh. Kako kdo diši zjutraj, zvečer, ko gre na delo ali na pivo. Ko gre z večerje, ko gre v disko in ko pride iz njega. Vonj po poletnem brezdelju, vonj pred ljubeznijo in po njej. Vonj po materinstvu, po postaranem cvetju v loncih cvetličarne. Vonj po šefu dobre volje, po prijateljičinah solzah, po nervoznem očetu. Pa potem takoj za njim vonj po kolesarski opremi, po vrečkah iz trgovine, po bencinskih črpalkah, po toplarni.

Linija dišav Ljubljana je prva, ki si je drznila vonj, duh mesta ujeti v esenco. To je uspelo Turizmu Ljubljana v sodelovanju z aromaterapevtko, Ljubljančanko Ano Ličino. Vonj, to nezansko sublimno izkušnjo, vsi doživljamo malo drugače. Vsak od nas vsako od sestavin, ki tvorijo linijo dišav Ljubljana, občuti malo po svoje. Na različne vonjave imamo različne spomine. Različni spomini se vežejo na različne mikrolokacije v mestu. Različne mikrolokacije, pa končno

Vibrant

dišava za dom

Ob občutenju notranjega miru in blagostanja vas presune naval nove ustvarjalnosti. Naj se telo in um povežeta na naraven, očiščevalen, mladosten in negovalen način. Dovolite si toplo elastičnost misli, čustev in gibanja.

Enchanting

dišava za telo

Močan urok za sprostitiv in pozitiven pogled na življenje. Pomirjeni ob globoki prizemljenosti lahko začutite pripadnost naravi in povezanost z njo ter s svojimi koreninami. Globoko vdihnite ter pustite prosto pot navdihu in intuiciji.

na ljudi in odnose, hipne izmenjave komplimentov, jasnih kritik ali pavšalnih mnenj o splošni klimi, ki smo jih na svojem izkustvenem zemjevidu zalepili na točno določena mesta po prestolnici.

Vse te drobce občutkov in njihove mešanice je z veliko mero doslednosti, pazljivosti in nege Ana Ličina pospravila v tri tipe dišav. Dišavo za telo, dišavo za prostor in kremo za roke. Morda jih bodo najbolje razumeli tisti, ki vohajo, vidijo, okušajo, živijo zeleno. Prav enako zelene strasti občuti tudi ustvarjalka linije dišav sama. Obseda jo ljubezen do rastlin, do lepega, ljubezen do narave. Obvlada celostne pristope k zdravljenju, ekologijo in končno res dobro razume polno senzorično izkušnjo dišav.

Vsa ta neskončno lepa zelena veje tudi iz prav vsakega tona vonjev linije Ljubljana. Izdelke odlikuje stoodstotni naravni vonj lokalnih aromatičnih rastlin in hranljivih darov narave. Namenjeni so vsem, ki jih zanimajo zelena okolje in trajnostno ravnanje, preživljanje časa v naravi, razvajanje in skrb zase ter odkrivanje globlin osebnosti. Daleč stran torej od asfalta, bencinskih črpalk in nerveze, ki jih v Ljubljani srečujete dnevno.

Dišava za prostor napolni vaš dom z občutkom notranjega miru in blagostanja, občutkom, ki si ga znamo priklicati samo iz pradavnine, ko smo še bili tesno povezani z naravo. Dišava za telo sprostí vaše čute, da boste dovzetni za vse te lepe detajle, ki jih prinaša malo nečimrna, a simpatična muhavost Ljubljane. Krema za roke pa vas spomni na vitalnost, da je zase treba skrbeti, se čutiti, si slediti in se čim manjkrat pustiti na cedilu. Izgubljene in same, pozabljene sredi mesta, ki hiti mimo nas. Tri dišave delujejo povezovalno. Odišavljeni z njimi boste del vseh nas, del mesta, del utripa, ki hkrati razburja in tolaži. Izdelki so na voljo v trgovini s spominki v TIC-u na Adamič-Lundrovem nabrežju 2 ali v spletni trgovini shop.visitljubljana.com.

BOTANIČNA PARFUMERISTIKA, OBLIKOVALKA RECEPTOV NARAVNE KOZMETIKE IN DIŠAV PO MERI

Ana Ličina je certificirana aromaterapevtka, parfumeristka, ki je ustanovila Aroma Atelier, v okviru katerega mentorira, organizira mednarodne seminarje, sejme in razstave parfumov iz naravnih rastlinskih sestavin. Poleg vodenja poglobljenih izobraževanj redno predava na uglednih izobraževalnih ustanovah, razvija recepture za naravno in ekološko kozmetiko, vodi dišeče teambuildinge in oblikuje dišave za priznane znamke.

Dišeče stekleničke so jo tako uročile, da si je drznila v 35. letu svoje življenje postaviti na glavo, zapustiti odlično delovno mesto ter kljub enostarševstvu in vzgajanju dveh sinov brez pomisleka odriniti med rastline. Aromaterapija zajema njena mnoga zanimanja: ljubezen do rastlin, do lepega, ljubezen do narave, do celostnega pristopa k zdravljenju, do ekologije, do senzoričnih izkušenj in dišav, do rokodelstva, do osebne odgovornosti, do delovanja v dobrobit planeta. Zanima jo, kako vse to oblikovati v odtis vonja, ki vsem, ki ga zaužijejo, pripoveduje vsaj približno enako zgodbo.

Vivid

krema za roke

Jasen utrip samozavesti, vitalnosti in nege. Občutite spodbudno moč, ko se vaše razpoloženje uglaši s čudovito raznolikimi ritmi življenja.

FESTIVAL KAKOVOSTNIH PROSTOROV

Ljubitelji arhitekture in kakovostnih prostorskih ureditev si boste med 14. in 16. aprilom v sklopu festivala Odprte hiše Slovenije lahko pod strokovnim vodstvom arhitektov, lastnikov in uporabnikov brezplačno ogledali nova ali prenovljena zanimiva zasebna stanovanja, družinske hiše, prenovljene spomenike stavbne in kulturne dediščine, poslovne in izobraževalne prostore ter turistične in gostinske objekte, kot so Palača Kazina na Kongresnem trgu 1, Vrtec Pedenped – enota Učenjak na Cesti II. grupe odredov 41, Center Rog na Trubarjevi cesti 72 in knjižnica OŠ Vič na Abramovi ulici 26. Leto 2023 je posvečeno arhitekturni dediščini Edvarda Ravnikarja, zato bodo tematska vodenja namenjena tudi njegovim najpomembnejšim projektom. Program festivala je objavljen na spletni strani odprtehiseslovenije.org. Tam se lahko tudi prijavite na ogled.

Zgodba o upanju, navdihu in Cukrarni

Cukrarna je bila konec 19. stoletja simbol bede in trpljenja ljudi na obrobju družbe. Iz njenih temačnih prostorov pa so vzklile čudovite pesmi štirih mladih pesnikov, ki so se v njej srečevali in ustvarjali. Ivan Cankar in Oton Župančič sta tu obiskovala Dragotina Ketteja in Josipa Murna – Aleksandrova, njihovo prijateljstvo pa je porodilo novo pesniško smer – moderno. To zgodbo o svetlobi, muzah, navdihu in umetniški svobodi v stripu »Cukrarna. Zgodba slovenske pesniške duše« s pesniško besedo pripoveduje Žiga X Gombač, s čudovitimi ilustracijami pa jo riše ilustrator Jaka Vukotič. Spremno besedo je napisal Blaž Vurnik, kustos za novejšo zgodovino v Mestnem muzeju Ljubljana. Strip, ki bo mladim in starim približal ta pomembni del slovenske zgodovine, lahko naročite na spletni strani skratelj.org.

Popeljite se z avtobusi in trolejbusi Ljubljane

Naš someščan Jožef Trpin je vrsto let zbiral in hranil vse o ljubljanskih trolejbusih in avtobusih, od upokojitve leta 2010 pa je svoje zapise dopolnjeval z izrezki iz časopisov, fotografijami in podatki, ki jih je preverjal v mnogih muzejih in arhivih. Vse to gradivo je uredil in zbral v knjigi Avtobusi in trolejbusi Ljubljane 1927-1994. V vsakem poglavju v besedi in sliki opisuje posamezno vozilo, ki je vozilo po mestnih ulicah, ter niza tehnične podatke in druge zanimivosti. Ljubitelji tehniške dediščine lahko knjigo naročite v pisarni Slovenske veteranske avto-moto zveze na Vranskem 29.

EN KLAVIR IN DVA ČLOVEKA

V soboto, 22. aprila, bosta na Šentjakobskem odru Lutkovnega gledališča Ljubljana drug za drugim za klavir sedla dva vrhunski glasbenika. Najprej letošnji nagrajenec Prešernovega sklada Drago Ivanuša, nato pa še Bowrain, ki bo prvič v živo predstavil svoj novi solistični improvizacijski repertoar in del novega albuma Heal me. Za zaključek koncerta, ki bo prava poslastica za ljubitelje vsega lepega, pa se mu bo na odru pridružil še mladinski pevski zbor OŠ Ledina z mentorico Dalilo Beus. Vstopnice si pravočasno zagotovite na spletni strani lgl.si.

Vsako sredo s kolobusom

Vsako sredo zjutraj se praviloma ob 7.45 iz Črnuče in z Rudnika proti centru mesta odpravita kolobusa, skupini več kot 20 kolesarjev, ki se jima lahko pridruži vsak voznik najbolj okolju prijaznega prevoznega sredstva. Priključite se jima lahko kjerkoli na njuni poti, tudi »izstopite« lahko tam, kjer ste najbližje svojemu cilju. Karavana iz Črnuče, ki se obvešča prek Facebook skupine Kolobus Črnuče, svojo pot začne pri pošti na Dunajski cesti 361, odprava z Rudnika, ki jo organizirajo člani Ljubljanske kolesarske mreže z istoimensko Facebook stranjo, pa se zbere na križišču Peruzzijske in ulice Ob dolenjski železnici. Če v vaši bližini ni kolobusa, se pobudi lahko pridružite tako, da kar sami organizirate novo linijo.

Dela Jasne Hribernik v Mestni galeriji

V Mestni galeriji Ljubljana na Mestnem trgu 5 si lahko do 2. maja ogledate razstavo L'avenir (prihod) mednarodno uveljavljene slovenske intermedijske ustvarjalke Jasne Hribernik. Na njej so skozi večmedijsko postavitve, ki temelji na ideji obratnega pogleda nazaj, predstavljena njena dosedanja dela, v katera vstopamo skozi najnovejši projekt Su.Persenso.ry (2021/22). Razvoj avtoričinih razmislekov o času, minevanju, spominu, napredku, moči narave in vse bolj zmogljivih računalnikih je povzet v dialogu med starejšimi in novejšimi deli, ki so prikazana tudi z ambientalnimi video- in svetlobnimi projekcijami.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

CENTER

Šola zdravja - Dihamo z naravo

Aktivnost je sestavljena iz hoje v naravnem okolju, vodene meditacije – vizualizacije, enostavnih dihalnih vaj in mehkega, počasnega, čuječega gibanja za boljše gibljivost hrbtenice. Ker se izvaja v parkih, gozdičkih in travnikih, smo deležni dobrobiti naravnega okolja. Cilj aktivnosti je izboljšanje zdravja in počutja, boljša gibljivost, vzdržljivost in boljše duševno zdravje.

Vsako sredo ob 17.30

Park Tivoli, zbor na kotalkališču

ČRNUČE

Proslava ob dnevu upora proti okupatorju

Slavnostni govornik bo dr. Martin Premk, nastopili pa bodo učenci OŠ Maksa Pečarja, mešani pevski zbor KUD Svoboda Črnuče in Deseti brat, Ljubljanske korenine ter recitatorki.

25. aprila ob 17. uri

Park narodnih herojev (ob slabem vremenu dvorana na Dunajski 367)

DRAVLJE

Temeljni postopki oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja

Defibrilator je aparat, s katerim lahko rešimo življenje človeku s srčnim zastojem. Na brezplačni delavnici vas bodo naučili pravilne uporabe aparata, člani Društva študentov medicine pa bodo v okviru projekta Misli na srce izvajali brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam. Več informacij dobite na številki 01/306 48 36.

20. aprila ob 18. uri

Gasilski dom Podutik – Glince, Dolniška 18

GOLOVEC

Šola zdravja - skupina Štepanjsko naselje

Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem, ki je namenjena vsem generacijam.

Vsak delovni dan ob 8. uri

Športno igrišče med Parmsko ulico in trgovino Mercator

JARŠE

Šola zdravja - skupina Šmartno

Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi, ki je namenjena vsem generacijam. V slabem vremenu telovadba poteka v pokritem delu igrišča. Za več informacij pokličite na številko 031/465 521.

Vsak delovni dan od 7.30 do 8. ure

Nogometno igrišče Šmartno ob reki Savi

MOSTE

Demenca

MOL v sodelovanju z Alzheimerjem Slovenija – društvom Spominčica organizira brezplačno predavanje o demenci. Na njem boste dobili splošne informacije o demenci: kaj so prvi znaki, kako se postavi diagnoza, kako komunicirati z osebami z demenco in kako ravnati preventivno. Predstavili bodo tudi društvo Spominčica. Več informacij dobite na spletni strani spomincica.si.

25. aprila ob 17.30

Dom krajanov Fužine, Preglov trg 15, soba 23

POSAVJE

Vaje za vadbo spomina in zbranosti

Humanitarno društvo NIKOLI SAM v sodelovanju z Gerontološkim

društvom Slovenije vabi na delavnico, kjer bomo razgibali možgane. Ob reševanju vaj za spomin in zbranost se bomo družili in hkrati naredili nekaj koristnega za krepitev miselnih procesov. Za čim bolj uspešno sodelovanje na delavnici vas prosimo, da s seboj prinesete pisalo in očala, če jih uporabljate.

20. aprila ob 17. uri

Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, dvorana

ROŽNIK

Izmenjava oblačil

V paviljonu sredi stanovanjskega naselja Novo Brdo II pripravljamo izmenjevalnico oblačil. Izvajalca dogodka sta Zaved BOB in društvo Ekologi brez meja.

19. aprila med 17. in 20. uro

Paviljon na Poti Rdečega križa

SOSTRO

Mobilni mladinski center Ljuba in Drago v Sostrem

Javni zavod Mladi zmaji vabi mlade na druženje in prostočasne aktivnosti. Več informacij dobite na e-naslovu evelin.radulovic@mladizmaji.si ali telefonski številki 051/625 278. **Vsako sredo od 13. do 17. ure Pred OŠ Sostro, Cesta II. grupe odredov 47**

ŠIŠKA

Filmska šola Mladi zmaji

Filmska šola Mladi zmaji deluje po načelu mladi za mlade, saj program in vsebine ustvarijo prav mladi filmarji ali tisti, ki bodo to šele postali. Namenjena je mladim, starejšim od 18 let. Mentor je izkušeni umetnik s področja animiranega filma Timon Leder, ki je svoje akademsko znanje dopolnil

na šoli za animacijsko režijo v Franciji (La Poudrière) in ESAG Penninghen v Parizu. Udeležba je brezplačna, prijave so obvezne. Več informacij dobite na mladizmaji.si.

Vsak petek od 17.00 do

19.30

ČMC Šiška Mladi zmaji, Tugomerjeva 2

ŠENTVID

Retrospektivna razstava akademskega slikarja Marjana Zaletela Janča

Med 13. aprilom in 26. majem si lahko v galeriji Guncle ogledate retrospektivno razstavo akademskega slikarja Marjana Zaletela Janča. Hkrati je na ogled tudi stalna razstava Mizarstvo v Šentvidu.

Za več informacij pokličite na 041/812 695.

Vsak četrtek med 17. in 19. uro

Galerija Guncle (Kosijeva 1)

VIČ

Možganski fitnes - učinkovite vaje za boljši spomin

Priznana mednarodna trenerka spomina Jasmina Lambergar iz Centra za urjenje spomina vas bo naučila tehnik za boljše pomnjenje ter z vajami za boljši spomin razgibala vaše možgane. Predavanje je namenjeno vsem generacijam.

10. maja ob 18. uri

Sedež ČS Vič, Tbilisijska ulica 22a, sejna soba

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Vabljeni na razstavo

Kulturno ponudbo našega mesta bogati tudi več razstavnih prostorov, ki jih upravlja MOL. V Galeriji Kresija lahko občudujemo dela sodobnih slovenskih avtoric in avtorjev, v Mestni hiši pa spoznamo zanimive organizacije in projekte iz naše okolice.

KAJA BENKO

Na Stritarjevi ulici 6 nas Galerija Kresija s svojimi velikimi izložbenimi okni vabi k ogledu kakovostnih monografskih in skupinskih razstav sodobnih slovenskih avtoric in avtorjev ter medmestnih in mednarodnih projektov, ki jih zastopajo domači producenti na področju kulture. Trenutno je v njej na ogled razstava umetnice Robertine Šebjanič z naslovom Linija | +1233 m –1233 m, ki so jo pripravili v sodelovanju s še eno ljubljansko galerijo Steklenik.

Po ogledu razstave v Galeriji Kresija se sprehodite še do Mestne hiše na Mestnem trgu 1. Takoj ob vhodu vas bodo pričakale mednarodne nagrade, na katere so v MOL najbolj ponosni. Ob njih so razstavljene tudi makete Centra Rog, načrtovane prenove osrednje tržnice ter območja železniške in avtobusne postaje. Še nekaj korakov in znašli se boste v odprtem Osrednjem atriju, ki je primeren za prikaz proti vremenu odpornih eksponatov. Od

tod lahko zavijete levo v Zgodovinski atrij, ki pa zaradi prenove letos deluje v okrnjenem obsegu. Desno pot vodi do Steklenega in Desnega atrija, ki sta primerna za slikarske, kiparske in fotografske razstave. Ti prostori so med drugim namenjeni samostojnim avtorskim projektom, predstavitev javnih zavodov, kulturnih društev in nevladnih organizacij, zaznamovanju jubilejev, mednarodnemu in medmestnemu sodelovanju ter razgrnitvam javnih natečajev.

Vse razstave v Galeriji Kresija in Mestni hiši si lahko ogledate brezplačno, razstavni program pa na MOL vsako leto izberejo z javnim razpisom, ki ga bodo tudi letos objavili v poletnih mesecih.

Program aktualnih razstav v Galeriji Kresija in Mestni hiši si lahko ogledate na spletni strani ljubljana.si.

STOP smetenju Ljubljanice!

ZA LEPŠO
LJUBLJANO
BODI
Z NAMI

Človek, ne meči stvari v Ljubljanico, ki daje Ljubljanici
nepogrešljiv pečat, je prostor druženja in prijetnih
aktivnosti ter dom številnim živalim.

Bodi z nami na tradicionalnem čiščenju Ljubljanice,
v soboto, 22. aprila 2023, na Čevljarskem mostu.

Mestna občina
Ljubljana

